

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Leasing ve světle nových předpisů
Leasing in the Light of new Regulations

Student:	Bc. Šárka Samková
Vedoucí diplomové práce:	prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.

Ostrava 2017

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Šárka Samková**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **6202T049 Účetnictví a daně**
Téma: **Leasing ve světle nových předpisů
Leasing in the Light of new Regulations**
Jazyk vypracování: **čeština**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Současná koncepce leasingu
3. Analýza dopadů změny předpisů na účetní výkazy
4. Vliv změny koncepce na ukazatele finanční analýzy ve vybraném subjektu
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 4. vyd. Brno: BizBooks, 2014. 327 s. ISBN 978-80-265-0149-7.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Finanční analýza – komplexní průvodce s příklady*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 236 s. ISBN 978-80-247-4456-8.

PASEKOVÁ, Marie a Jiří STROUHAL. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) v praktických aplikacích*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2012. 206 s. ISBN 978-80-7454-151-3.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

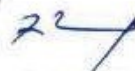
Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 21.04.2017

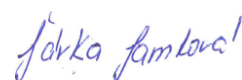
Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 a č. 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila“.

V Ostravě dne 21. 4. 2017

.....
Bc. Šárka Samková

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Současná koncepce leasingu	7
2.1	Celosvětová harmonizace účetnictví	7
2.2	Koncepce leasingu dle IAS 17	9
2.3	Koncepce leasingu dle IFRS 16	15
2.3.1	Kritika dosavadního standardu IAS 17	15
2.3.2	Projekt vytvoření standardu IFRS 16	15
2.3.3	Konečná podoba standardu	18
2.4	Leasing dle českých předpisů	20
2.4.1	Leasingové financování v České republice	23
2.5	Srovnání leasingu dle IFRS a české úpravy	25
3	Analýza dopadů změny předpisů na účetní výkazy	27
3.1	Účetní závěrka dle IAS/IFRS	27
3.2	Vykazování leasingu dle IAS 17	28
3.2.1	Vykazování finančního leasingu z pohledu nájemce.....	28
3.2.2	Vykazování finančního leasingu z pohledu pronajímatele	32
3.2.3	Vykazování operativního leasingu z pohledu nájemce	34
3.2.4	Vykazování operativního leasingu z pohledu pronajímatele	34
3.3	Vykazování leasingu dle IFRS 16	36
3.3.1	Vykazování operativního leasingu z pohledu pronajímatele.....	38
3.3.2	Vykazování operativního leasingu z pohledu nájemce	38
3.4	Dopady nového standardu na účetní výkazy	39
3.5	Analýza dopadů změny předpisů na účetní výkazy konkrétního nájemce	43
4	Vliv změny koncepce na ukazatele finanční analýzy ve vybraném subjektu ..	52
4.1	Poměrové ukazatele	53
4.1.1	Ukazatele rentability	53

4.1.2	Ukazatele zadluženosti	54
4.1.3	Ostatní ukazatele	57
4.2	Modely finanční analýzy	59
4.2.1	Altmanův model	59
4.2.2	Index IN05	63
5	Závěr.....	65
	Seznam použité literatury	68
	Seznam zkratk	72
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Základním principem účetnictví je podávat informace o hospodaření podniku, tzn. o majetku, zdrojích jeho krytí a přírůstcích a úbytcích ekonomických prospěchů. Dle Jílek, Svobodová (2013) jde ve své podstatě o soubor sociálně-ekonomických informací, který sleduje průběh výdělečného procesu a poskytuje o něm průkazné informace měřitelného charakteru. Každý účetní systém má své vlastní charakteristiky, kterými jsou různá účetní pravidla, principy, metody, apod. Právě z nich lze odvodit, v čem se tyto systémy v mezinárodním srovnání nejvíce liší. Takovéto srovnání získává stále většího významu, jelikož tyto rozdíly v účetních systémech vedou v době stále výraznější globalizace k neporovnatelnosti vykazovaných dat. Dle Hinke (2013) se jednotlivé účetní systémy liší zejména způsobem a mírou regulace, a to z pozice státu, z pozice profesních institucí, nebo z pozice účetních expertů. V praxi se lze setkat s různými směry regulace. Mnohdy se regulace zaměřuje pouze na podobu účetních výkazů, jiné se zaměřují spíše na obsah těchto výkazů, či metodiku vedení účetnictví.

Světová ekonomika získává postupem času více globální charakter. Potřeba sjednocení, zvýšení srovnatelnosti, srozumitelnosti a spolehlivosti je východiskem pro další vývoj účetnictví a výkaznictví. Toto sjednocení, neboli harmonizace je procesem, který je velmi složitý a dlouhodobý. Tlaky na harmonizaci jsou v dnešní době velmi silné, a to nejen kvůli potřebě zajistit kvalitní účetní informace napříč celým světem. Výstupem harmonizace však není jednotný účetní systém závazný pro všechny státy, nýbrž snaha o zharmonizování vnitřní logiky jednotlivých účetních systémů. Dle Dvořáková (2014) existují tři stěžejní linie mezinárodní harmonizace účetnictví. Jsou to účetní směrnice Evropské unie, Mezinárodní standardy účetního výkaznictví IAS/IFRS a v neposlední řadě také americké národní účetní standardy US GAAP.

Cílem diplomové práce je porovnat koncepce leasingu podle IAS 17 a IFRS 16, provést analýzu vlivu změny vykazování operativního leasingu na jednotlivé položky účetních výkazů u nájemce a zhodnotit výsledné dopady přijetí nového standardu IFRS 16 z pohledu ukazatelů finanční analýzy u nájemce.

První kapitola bude zaměřena na teoretický popis finančního a operativního leasingu dle současné koncepce. Obsahem kapitoly bude vysvětlení důvodů k celosvětové harmonizaci v oblasti účetnictví a s tím souvisejících dopadů. Hlavní obsahovou náplní této kapitoly bude vymezení leasingu z pohledu mezinárodních účetních standardů

IAS/IFRS, a to z pohledu dosud platného standardu IAS 17 ve srovnání se standardem IFRS 16. Tato kapitola bude tedy věnována i změně koncepce leasingu do podoby nového standardu IFRS 16, který nabývá účinnosti od 1. 1. 2019. Smyslem zavedení standardu IFRS 16 je sjednocení účtování a vykazování operativních a finančních leasingů do podoby současné koncepce finančního leasingu. Budou vymezeny důvody této změny, a tudíž nedostatky dosud platného IAS 17. Okrajově bude v této kapitole vymezen i leasing dle českých předpisů.

Další kapitola bude zaměřena na podrobnou analýzu dopadů změny předpisů na účetní výkazy. Záměrem je vyjít z jednotlivých výkazů účetní závěrky dle Mezinárodních účetních standardů a vysvětlit systém účtování jednotlivých typů leasingů dle IAS 17 a IFRS 16 u nájemců i pronajímatelů. Pro objemnost problému budou vyhodnoceny dopady změny vykazování operativních leasingů na účetní výkazy pouze u nájemce. V rámci této kapitoly budou vysloveny predikce předpokládaného dopadu změny předpisů a následné vyhodnocení těchto předpokladů v rámci existující společnosti.

Tyto dva standardy se ve své podstatě značně rozcházejí, a to nejen v odlišném vlivu na účetní závěrku, která musí poskytovat uživatelům pro jejich ekonomické rozhodnutí kvalitní informace, ale dopad vlivu změny koncepce také ovlivní ukazatele finanční analýzy, které mohou být touto změnou, a to zejména u velkých společností, značně ovlivněny. Proto bude obsahem následující kapitoly, a praktické části, provedena analýza klíčových finančních ukazatelů a vybraných modelů finanční analýzy u nájemce. Obsahem každé analýzy bude prognóza a zhodnocení výsledného efektu. Kapitola bude zakončena celkovým zhodnocením provedené finanční analýzy.

V diplomové práci budou použity metody popisu, komparace, analýzy, finanční analýzy, zhodnocení a matematické a statistické modely.

2 Současná koncepce leasingu

V průběhu existence účetní jednotky často nastane situace, kdy je potřeba rozšířit výrobu či poskytovat více služeb. A nejen to, každý podnik se musí snažit udržet rychlé tempo vývoje nových technologií a technologických postupů. Co je dnes inovativní, zítra už být nemusí. Nezbytnost nezaostat ve vývoji je nutnost podmiňující konkurenční schopnost podniku. Pro zabezpečení takového rozšíření je samozřejmě potřeba pořídit nové stroje, osobní či nákladní automobily či podobné vybavení. V této situaci se podnik rozhodne, jak tento nový majetek profinancuje. Má velmi mnoho alternativ. V první řadě je třeba rozhodnout, zda majetek pořídí z interních (odpisy, nerozdělený zisk) či externích zdrojů. Externími zdroji mohou být např. úvěry, financování akciemi (prioritní, kmenové), obligace, podpora ze strany jiných institucí a v neposlední řadě také leasing.

Obsahovou náplní této kapitoly je vymezení leasingu zejména z pohledu mezinárodních účetních standardů IAS/IFRS, a to z pohledu dosud platného standardu IAS 17 - *Leasingy*, tak rovněž z pohledu budoucího vývoje leasingu. Rada pro mezinárodní účetní standardy (IASB) vydala několik nových, aktualizovaných či novelizovaných standardů. Jedním z nich je rovněž i standard IFRS 16 – *Leasingy*, který v budoucnu nahradí standard IAS 17 a s ním související interpretace.

2.1 Celosvětová harmonizace účetnictví

Myšlenka propojení mezinárodních Evropských trhů a národních politik byla představena již ve druhé polovině 40. let 20. století. V této poválečné době započaly úvahy o evropské integraci a o postupném ekonomickém a politickém sjednocování Evropy. Tato myšlenka byla postupně rozvíjena a od prvních pokusů sjednotit Evropu prostřednictvím různých společenství uběhlo mnoho času. Výsledek této integrace známe dnes pod pojmem Evropská unie. Tato integrace samozřejmě vyvolala, vyvolává a bude vyvolávat požadavky na sjednocení právních, ekonomických a sociálních podmínek. Jak uvádí např. Kersting, Vetter (2013) logickým důsledkem procesu integrace je tendence vedoucí k oslabování vlivu místních vlád členských států. Má-li být Evropská Unie schopna konkurovat největším světovým ekonomikám, pak musí logicky platit v řadě oblastí stejná pravidla. Dle Týč (2010) je Evropská unie založena na 4 základních svobodách. Tyto svobody jsou označovány jako volný pohyb, a to zboží, osob, služeb a kapitálu. Dle Procházka (2014) zvýhodňují rozdíly mezi účetními systémy domácí investory a omezují volný pohyb kapitálu. Narušují tedy jednu ze čtyř základních svobod, které jsou stěžejní pro

bezproblémové fungování Unie. Proto vedlo vytvoření společného trhu mimo jiné i k tomu, že došlo k určitým změnám v účetnictví jednotlivých států. Došlo k zavedení určitého kodexu účetní legislativy EU. Jsou to pokyny pro členské státy v účetní oblasti a byly vydávány formou směrnic či direktiv. Po vydání směrnic je členským státům uloženo, aby směrnice transponovaly do svého národního práva, tudíž aby naplnily předem daný rámec vlastními legislativními akty. Konkrétně účetnictví se pak v minulosti týkala tzv. 4. direktiva (zaměřená na obsah účetní závěrky), 7. direktiva (věnovaná konsolidované účetní závěrce) a 8. direktiva. V roce 2013 došlo k vydání nové směrnice, která v podstatě sloučila či nahradila čtvrtou a sedmou směrnici. Dle Úředního věstníku EU bylo cílem této nové směrnice především zjednodušení dosavadních směrnic, pokud jde o povinnosti v oblasti finančních informací a omezení administrativní zátěže, zejména pro malé a střední podniky (SMEs).

Dle Paseková, Strouhal (2012) je harmonizace v rámci Evropské unie nedostačující. Největší světové ekonomiky, tudíž i mnohé lákavé trhy se nacházejí mimo Evropu, a aby byly evropské podniky světově konkurenceschopné, musí vykazovat informace srozumitelné i pro jiné zahraniční trhy. V roce 2000 tak vyhlásila Evropská komise tzv. novou harmonizační strategii. Evropská komise dospěla k rozhodnutí, že by nebylo efektivní vytvářet nový samostatný systém standardů, když vhodný soubor nadnárodních standardů již byl vytvořen a neustále se zdokonaluje. Za nástroj regulace evropského účetnictví byly zvoleny Mezinárodní standardy účetního výkaznictví IAS/IFRS.

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (International Financial Reporting Standards), jsou soubory standardů vydávaných Radou pro mezinárodní účetní standardy (IASB) upravující sestavování a prezentaci finančních výkazů účetní závěrky. Cílem těchto standardů je dosažení vysoké míry srovnatelnosti a transparentnosti účetních závěrek v celosvětovém rozsahu. Na základě požadavku, aby všechny kotované společnosti EU připravovaly své účetní závěrky v souladu s mezinárodními účetními standardy IAS/IFRS, se zvyšuje průhlednost a srovnatelnost podnikového účetnictví. Tím se zase zvyšuje efektivita trhu, snižují náklady na získávání kapitálu pro společnosti, což vede k lepší konkurenceschopnosti a stimulování růstu v EU.

Mezinárodní standardy účetního výkaznictví IFRS a americké účetní zásady US GAAP jsou si velmi podobné. Mnozí autoři např. Jílek, Svobodová (2013) tvrdí, že je lze považovat za jeden systém. Zatím co US GAAP mají svou dlouholetou tradici, účetní

systém IFRS se nejvíce rozvinul od roku 2005, a počet společností, které používaly IFRS se zvýšil z původních 300 až na přibližně 7000. Kolem roku 2009 požadovalo, nebo umožňovalo sestavovat účetní závěrku v souladu s IFRS až 117 zemí světa. Dnes se tento počet zvýšil až na 150. Z testovaných 174 zemí existuje přibližně 23 zemí, kde je používání IFRS zakázáno, jsou to např. Egypt, Alžírsko, Írán, Vietnam a další. V 96 zemích je požadováno využívání IFRS pro všechny subjekty, okolo 23 zemí pak dovoluje IFRS pouze pro některé subjekty, kterými jsou zejména banky a další finanční instituce. V ostatních zemích je použití dovoleno pro všechny subjekty (Deloitte, 2017).

Problematikou zavádění standardů IFRS v českých poměrech se ve stejnojmenné studii zabývala Česká asociace pro finanční řízení (2011). Nejpočetnější skupinu respondentů (81%) tvořily firmy s velkým ročním obrátem (nad 300 miliónů Kč), firmy s ročním obrátem do 100 miliónů Kč představovaly 13 %, zbylých 6% byly firmy střední velikosti. Z hlediska hlavního předmětu činnosti, kterou firmy provozují, dominovaly v průzkumu společnosti energetické a strojírenské. Z výzkumu vyplynulo, že podniky dobrovolně nevyužívají, nebo nechťejí využívat IFRS zejména kvůli velké administrativní náročnosti, kdy je potřeba vést dvojí účetnictví. Jedno pro potřeby IFRS a druhé pro daňové účely. Většina z dotázaných společností se domnívá, že systém IFRS je přesnější, logičtější, lépe odpovídá skutečnosti, ale opět zde byl uveden problém náročnosti na sledování. Z odpovědí respondentů lze vyvodit, že by řada z nich uvítala větší sbližování českých předpisů a IFRS, zejména pak v oblasti majetku (leasing, majetek určený k prodeji, apod.).

2.2 Koncepce leasingu dle IAS 17

Problematika leasingu je zakotvena v mezinárodním účetním standardu IAS 17 – *Leases*. Standard IAS 17 je ve své podstatě prvním standardem, ve kterém byla důsledně uplatněna zásada „přednost obsahu před formou“. Celý systém IFRS se považuje za systém postavený na zásadách, nikoli na pravidlech, jako je tomu u české úpravy. Není tomu jinak u leasingů, kde se taktéž upřednostňuje ekonomická podstata transakce, která je rozhodující pro určení účetního postupu. Samotná smluvní forma (smlouva) je zde až na druhořadé pozici. Toto potvrzuje i rozdílný výklad (překlad) pojmu „*leases*“. V samotném názvu standardu „*IAS 17 Leases*“ slovo „*leases*“ představuje činnost zabývající se pronájmem. V češtině si však pojem „*leases*“ vykládáme jako smlouvy o pronájmu.

Původní podoba standardu pochází z roku 1982, nahrazen pak byl roku 1997 s platností od roku 1999 a dále byl nahrazen novým zněním vydaným v prosinci 2003 s platností od 1. 1. 2005 až do roku 2019. V roce 2016 byl vydán nový standard s účinností od 1. 1. 2019, který převádí leasingy pod standard IFRS 16. Podle dosud platného standardu na rozdíl od národních úprav, které účtují oba druhy leasingu shodně, standard jasně rozlišuje mezi operativním a finančním leasingem.

Samotná aplikace jediného standardu (IAS 17) však není dostačující a je tedy nutné zohlednit i další předpisy, zejména uvedené v následující tabulce (Tab. 2.1).

Tab. 2.1 Interpretace související s IAS 17

Označení	Název interpretace
IFRIC 4	Určení zda smlouva obsahuje leasing
SIC 15	Operativní leasingy - pobídky
SIC 27	Vyhodnocení transakcí uzavřených právní formou leasingu

Zdroj: vlastní zpracování

Nejběžnější formou podnikání v České republice, ale i ve světě, je forma takzvaných malých a středních podniků (SMEs). Pro tyto podniky je využití IFRS v plném rozsahu značně komplikované a rovněž drahé. Ve srovnání s jinými podniky jsou jejich potřeby velmi rozdílné, zejména pak v porovnání s podniky, jejichž cenné papíry jsou veřejně obchodovatelné. Z tohoto důvodu vznikly IFRS pro SMEs. Jisté oblasti obsažené v úplných IFRS jsou pro SME vynechány, jelikož jsou pro ně irelevantní a dochází rovněž ke zjednodušení určitých metod vykazování a oceňování.

Leasingovým financováním investic u malých a středních podniků se zabývala studie Oxford. Tato studie byla vypracována z podnětu Federace evropských leasingových asociací (Leaseurope) na základě ankety s představiteli 2.969 malých a středních podniků (SMEs) z 9 sektorů ekonomiky v 8 zemích EU. Jde o nezávislou analýzu vystihující celoevropské trendy přístupu SMEs k leasingovému financování investic a úlohu leasingu v ekonomice EU. Cílem studie bylo zjistit a zdokumentovat, do jaké míry a z jakých důvodů SMEs využívají leasing a jakou úlohu hraje leasing pro investice SMEs i pro celkový ekonomický rozvoj. Střední a malé podniky představují 99,8 % všech ekonomických subjektů v EU.

Studie prokázala, že leasing je využíván ve větším rozsahu než dlouhodobé úvěry (úvěry delší než 3 roky). U nových SMEs je leasing nejdostupnějším zdrojem externího financování. SMEs využívající leasing investovaly o 57 % více než ostatní SMEs. Mezi hlavní výhody leasingu resp. mezi důvody volby leasingu pro financování jejich investic uváděly dotázané společnosti možnost plného financování investice bez dodatečného zajištění a zlepšení možností nakládání s provozním kapitálem, dále „odbřemenění“ od vlastnických povinností. Pokud by podíl leasingu na financování investic SMEs rostl dosavadním tempem, vedlo by to do r. 2020 k růstu HDP v EU o 0,9 % - 1 % (Leaseurope, 2011).

Leasingové financování je oblíbené nejen v Evropě, ale také ve světě. Odhaduje se, že více než 80% všech podniků v Severní Americe používají leasing pro získání některých nebo dokonce všech aktiv používaných ve své ekonomické činnosti. Jedním z důvodů uvádějí např. existenci tzv. „Soft Costs“ – to znamená, že díky leasingu společnost ušetří náklady na dopravu, instalaci, náklady na počítačový software a další náklady, které by společnost musela vynaložit, kdyby dané aktivum pořizovala z vlastních zdrojů. Tyto náklady jsou totiž obvykle zahrnuty v ceně nájmu, což pomáhá výrazně snížit počáteční náklady (Alliance Financing Group, 2011).

Cílem standardu IAS 17 je důsledné odlišení finančního leasingu od jiných forem nájmu, které jsou označovány jako operativní leasing. Dalším dílčím úkolem je stanovit takový postup vykázání leasingu, který bude v souladu s věcnou podstatou leasingu (Deloitte ČR, 2013a).

Tento standard se nevztahuje na leasingy, které jsou řešené ve standardech jiných. Jde např. o pronájmy v oblasti průzkumů, či využití ložisek nerostných surovin, ropy, dalších neobnovitelných zdrojů apod. Taktéž se nevztahuje na leasingy licenčních smluv a na předměty podléhající autorskému právu. Do působnosti IAS 17 také nespádají biologická aktiva držaná nájemcem na základně finančního leasingu a poskytovaných pronajímateli v rámci operativního leasingu. Jako základ pro ocenění se IAS 17 nepoužívá na nemovitosti držené nájemcem, které se účtují jako investice do nemovitostí (Deloitte ČR, 2013b).

Dle Loja, Vojáčková (2015, str. 1) je leasing dohodou, kdy „*pronajímatel poskytuje nájemci právo užívat aktivum po stanovenou dobu za jednorázovou platbu nebo řadu plateb po smluvené období. Finanční leasing je v této situaci takový leasing, který přenáší*

rizika a odměny spojené s vlastnictvím daného aktiva. Podstatné zde je, že vlastnické právo může, ovšem nemusí být po skončení leasingu převedeno. Operativní leasing je definován jako leasing, který nesplňuje definici finančního leasingu“.

Příkladem rizik mohou být např. ztráty z technického zastarávání, nebo nevyužití majetku v souvislosti s omezením výroby, či ztráty způsobené kvůli různým zvrátům v souvislosti s měnící se hospodářskou situací. Odměnami může být myšlen budoucí ekonomický prospěch z aktiva, výnosy z nárůstu hodnoty apod. Příklady jsou zobrazeny v Tab. 2.2.

Tab. 2.2 Rizika a užítky plynoucí z daného aktiva

Užitky očekávané z aktiva	Rizika spojená s aktivem	
Výnosy z používání aktiva	Ztráty z nevyužití kapacity Rychlé morální zastarání či fyzické opotřebení Změny v návratnosti vzhledem ke změnám ekonomických podmínek	} Snížení hodnoty aktiva
Zisk z prodeje aktiva po skončení leasingu	Neprodejnost aktiva	
Zhodnocení aktiva v průběhu držení		} Zvýšení hodnoty aktiva

Zdroj: Dvořáková, 2014 – upraveno autorem

Dle Dvořáková (2014) je přenesení rizik spojeno s tím, že nájemce nemá prakticky možnost leasing ukončit, aniž by nesl ztráty a rizika tím způsobené. V takovém případě má možnost v podstatě pouze vyhledat třetí stranu, které leasing postoupí. Pokud tak neučiní, musí dále vykazovat předmět leasingu ve své rozvaze oproti závazku, jelikož by jinak riskoval zkreslení účetních informací. Z toho plyne, že finanční **leasing je nevypověditelný**. Vypovědět jej lze pouze ve výjimečných případech.

Dle specifikace standardu je možno leasing vypovědět pouze:

- je-li splněna nějaká málo pravděpodobná podmínka,
- pokud nájemce uzavře novou smlouvu o nájmu obdobného či stejného aktiva se stejným pronajímatelem,
- jestliže nájemce zaplatí v případě ukončení leasingu dostatečně velkou sumu, z níž lze na počátku soudit, že ukončení leasingu je sice možné, ale nevýhodné pro nájemce,
- pokud pronajímatel s ukončením leasingu souhlasí.

V praxi je často složité rozlišit, zda se u daného majetku jedná o leasing finanční, či operativní. Může nastat situace, kdy nelze určit, zda např. leasing převádí veškerá rizika a odměny z vlastnictví. Proto byly vytvořeny určité indikátory pro správné rozlišení finančního a operativního leasingu.

Identifikátory pro začlenění finančního leasingu jsou zejména tyto:

- na konci nájemní doby se převádí vlastnictví aktiva na nájemce,
- nájemce má opci koupit aktivum za cenu, o které předpokládá, že bude podstatně nižší než reálná hodnota k datu možného využití opce,
- doba leasingu je sjednaná na podstatnou část ekonomické životnosti majetku, i když není vlastnictví převedeno (asi 75%),
- při sjednání leasingu se současná hodnota minimálních leasingových plateb alespoň rovná reálné hodnotě pronajatého aktiva,
- pronajatá aktiva jsou tak zvláštní povahy, že je může využívat bez zásadních úprav pouze konkrétní nájemce (Jílek, Svobodová, 2013).

Tabulka 2.3 shrnuje základní kritéria pro správné začlenění leasingu dle současné úpravy IAS 17.

Tab. 2.3 Kritéria pro začlenění leasingu

Kritérium	Finanční leasing	Operativní leasing
Převod podstatných rizik a odměn plynoucích z vlastnictví aktiva	ANO	NE
Převod vlastnictví daného aktiva na nájemce po skončení doby leasingu	ANO	NE
Nájemce vlastní kupní opci	ANO	NE
Doba leasingu pokrývá podstatnou část ekonomické životnosti aktiva	ANO	NE
Na počátku doby leasingu se současná hodnota minimálních leasingových plateb přibližuje fair value aktiva	ANO	NE

Zdroj: vlastní zpracování

Klasifikace se provádí vždy na počátku leasingu. Jestliže dojde ke změně podmínek leasingu, na které se nájemce domluví s pronajímatelem, a tato změna vede k odlišné klasifikaci leasingu, potom se nová smlouva považuje za nové sjednání leasingu. Může však dojít i k změně v odhadu nebo změnám okolností. Dle (Jílek, Svobodová, 2013) může být změnou odhadu např. změna v odhadu ekonomické životnosti majetku, a změnou okolností může být např. zanedbání ze strany nájemce. Tyto situace nezakládají důvod k nové klasifikaci leasingu.

Den, kdy nájemce a pronajímatel podepíší leasingovou smlouvu nebo den vázanosti hlavními ujednáními o leasingu (a to ten, který nastane dřív) se považuje za **počátek leasingu**. K tomuto datu již musí být leasing klasifikován jako finanční či operativní. Den, kdy je nájemce oprávněn užívat předmět leasingu je považován za **začátek doby trvání leasingu**. Je to rovněž datum prvotního vykazání předmětu leasingu.

2.3 Koncepce leasingu dle IFRS 16

Úvahy o vzniku nového standardu týkajícího se leasingů započaly již v roce 2006. V tomto roce začali odborníci z IASB ve spolupráci s americkou Radou pro standardy finančního účetnictví (dále jen „FASB“) pracovat na návrhu nového standardu IFRS, který by odstranil veškeré nedostatky dosavadního standardu.

Primárním cílem celého projektu bylo:

- vytvořit standard, který bude věrně a poctivě zobrazovat ekonomickou podstatu leasingových transakcí,
- vytvořit standard, který bude postaven na principech a
- vytvořit standard aplikovatelný na mezinárodní úrovni.

K tomuto novému standardu byl vytvořen diskusní dokument (Discussion paper) a také dva zveřejněné návrhy (Exposure Draft, Revised Exposure Draft).

2.3.1 Kritika dosavadního standardu IAS 17

Nejčastěji uváděným problémem nynějšího standardu je existence dvou různých účetních modelů zachycujících finanční a operativní leasing rozdílným způsobem. Současná koncepce leasingu umožňuje nájemci získat prostřednictvím operativního leasingu zdroj financování, který nemohou uživatelé účetních výkazů rozpoznat. V takovém případě účetní závěrka neposkytuje srovnatelné informace potřebné pro efektivní rozhodování. Další negativní názory souvisí s tím, že dosavadní norma umožňuje společnostem danou transakci strukturovat tak, aby byla dosažena požadovaná klasifikace. Je zde tedy velký prostor pro posouzení vedoucí k optimalizaci výsledku hospodaření. Někteří kritici rovněž poukazují na to, že je současný model koncepčně chybný, jelikož existují značné rozdíly mezi modely vykazování leasingu a smluv na služby, které nejsou zachyceny v rozvaze (Discussion Paper, 2009).

2.3.2 Projekt vytvoření standardu IFRS 16

K tomuto projektu byl prvotně vytvořen diskusní dokument, který lze považovat za prvotní oficiální pohled na často uváděnou kritiku vykazování leasingů. Tento dokument byl vytvořen ve třetím čtvrtletí roku 2008. Cílem tohoto materiálu bylo navrhnout přístupy k novému standardu, vysvětlit názory, jak budou upraveny konkrétní aspekty leasingů, rovněž vzbudit diskuzi o nových aspektech, ale zejména pak zjistit názory veřejnosti na

tuto novou úpravu. V této podobě došlo k odložení části vykazování leasingu na straně pronajímatele na pozdější dobu. Primárně se tedy řešilo vykazování leasingu na straně nájemce. Nicméně v dokumentu byly vykresleny předběžné návrhy a řešení vykazování leasingů pro nový standard. Již v této době bylo rozhodnuto, že se leasing nebude nadále rozdělovat na leasing operativní a leasing finanční. Po vydání diskusního dokumentu započala běžet lhůta pro zasílání připomínek a odpovědí na otázky, které byly v dokumentu vneseny. Během této doby bylo přijato okolo 290 připomínek a odpovědí. Zastánci této verze byli především uživatelé účetních závěrek a představitelé tzv. „velké čtyřky“ – auditorské společnosti E&Y, Deloitte, KPMG a PwC. Negativně se k návrhu vyjádřili zejména sestavovatelé účetních závěrek s tím, že je nevhodné vytvořit standard nejdříve pro nájemce a zastávali názor vytvořit standard pro obě strany současně.

První zveřejněný návrh (Exposure Draft) byl publikován roku 2010. V tomto návrhu byly v návaznosti na častou kritiku zahrnuty leasingové transakce i z pohledu pronajímatele. V této verzi byl využit tzv. „right-to-use model“. Podle tohoto modelu musí nájemce uznat na počátku leasingu právo na užívání daného aktiva a zároveň uznat závazek platit nájemné. Obojí by ocenil však již při sjednání leasingu. Závazek by byl oceněn současnou hodnotou leasingových plateb s použitím úrokové míry, kterou mu účtuje pronajímatel. Pokud by nebylo možné použít implicitní úrokovou míru, byla by využita úroková sazba inkrementální. Aktivum by pak ocenil na úrovni závazku platit nájemné s připočtením přímých počátečních nákladů. Závazek i dané aktivum by pak měly být v rozvaze vedeny odděleně od ostatních závazků a aktiv, která nejsou předmětem pronájmu.

Z hlediska pronajímatele by existovaly dva způsoby, jak by o daném aktivu účtoval. V případě, kdy dochází k převodu veškerých rizik a přínosů spojených s aktivem na nájemce by použil metodu odúčtování aktiva. V opačném případě by byl použit přístup, kdy by pronajímateli vzniknul závazek poskytnout aktivum. IASB chtěla uvést v návrhu pouze první přístup, ovšem FASB prosadila, aby se do návrhu dostal přístup duální.

I po vydání tohoto dokumentu započala běžet lhůta, ve které sbírala Rada komentáře a námítky. Za celé období sbírání komentářů obdržela Rada přes 780 komentářů a připomínek. Většina respondentů se shodla, že využití modelu „right-to-use“ je vhodné, avšak mnozí zdůraznili, že ani tato verze neodstraňuje důvody, kvůli kterým musí být účetní závěrky často přepřepočovávány do potřebné podoby.

IASB se tedy rozhodla vydat poslední, přepracované vydání (Revised Exposure Draft), jehož vydání proběhlo v květnu roku 2013. Zde se poprvé objevila jednotná a přímá definice leasingu jako smlouva, která převádí právo užívat předmět leasingu na určitou dobu, a to za úplatu. Právo na užívání se posuzuje jednotlivě, pokud je tedy leasing ve smlouvě identifikován, pak musí být identifikována každá jednotlivá komponenta zvlášť.

Zásadní změnou je zde rozdělení leasingů na dva základní typy. Typ A by byl používán pro aktiva, která nejsou nemovitostmi a u nichž je leasing sjednán na nevýznamnou část ekonomické životnosti aktiva anebo je současná hodnota leasingových splátek nevýznamná vzhledem k reálné hodnotě aktiva. Typ B by byl použit u nemovitostí nebo v případě, kdy platí jedna z uvedených podmínek.

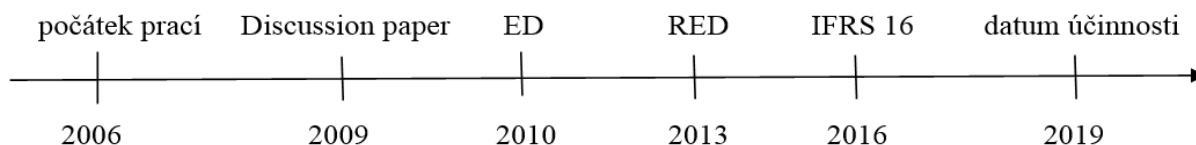
Prvotní ocenění u nájemce by zůstalo stejné, jako v původním návrhu (právo užívání aktiva a závazek z leasingu). Následné ocenění by se pak lišilo podle typu leasingu. U typu A by nájemce mohl aktivum odepisovat, a to již od počátku leasingu metodou, kterou si sám zvolil. Do výsledku hospodaření by byl promítnut jak úrokový náklad, tak i náklad z odpisu práva na užívání. U typu B by se odpis určil jako rozdíl mezi nákladem a vypočteným úrokem. Zde by se tedy do výsledku hospodaření promítl pouze leasingový náklad, ve kterém by byl zahrnut jak úrok, tak i odpis.

Na straně pronajímatele by se rozdělení leasingů na dva typy projevilo také v účetnictví. Zatímco u typu A by pronajímatel odúčtoval daný předmět ze svých aktiv a uznal pohledávku z leasingu, u typu B by pronajímatel uznával příjem z plateb přímo do výnosů. Lze tedy říci, že účtování u typu B vychází z logiky účtování o operativním leasingu.

I k tomuto návrhu obdržela rada mnoho komentářů. Většina respondentů se shodla, že využít model „right-to-use“ pro leasingy s dobou trvání kratší než 12 měsíců je správná volba. Část respondentů vyjádřila názor, že nová úprava leasingu u nájemce je velmi složitá a její zavedení do praxe by bylo velmi nákladné. Z hlediska účtování leasingu u pronajímatele se většina respondentů shodla na tom, že stávající model je dostatečný a fungující, a není tedy potřeba přecházet na model jiný, pro mnohé složitější.

Historický vývoj standardu je zobrazen na následujícím obrázku (viz Obr. 2.1).

Obr. 2.1 Historický vývoj standardu

2.3.3 Konečná podoba standardu

V lednu 2016 vydala IASB oficiálně nový standard IFRS 16 upravující vykazování i účtování leasingu. Dle Deloitte (2015) tento nový standard nahradí současně platný standard IAS 17 včetně souvisejících interpretací. Jak již bylo řečeno, IASB realizovala tuto změnu společně s FASB, která rovněž vydala vlastní standard týkající se leasingů. Oba předpisy jsou však zatím velmi nejednotné, a tak lze očekávat, že rozdíly ve vykazování dle jednotlivých přístupů budou mnohem větší než v současnosti.

Hlavní změny ve vykazování a účtování leasingů čekají na nájemce. Až na některé výjimky budou tito nájemci povinni vykazovat všechna aktiva a závazky vztahující se k leasingu v rozvaze. V praxi bude mít nová úprava největší dopad na subjekty s velkým objemem pronajatého majetku formou operativního leasingu. Příkladem může být nájemce strojního zařízení, nemovitostí nebo dopravních prostředků.

Standard IFRS 16 je postaven na skutečnosti, že leasing u nájemce znamená pořízení práva dané aktivum užívat a pokud jsou hrazeny v průběhu času splátky, tak rovněž zajištění financování tohoto aktiva. Tento standard u nájemce již nerozlišuje, zda se jedná o leasing operativní či finanční, ale zavádí zde jednotný model vykazování. Je platný pro veškeré leasingy s dobou trvání delší než 12 měsíců. U pronajímatele jsou zachovány požadavky na rozlišování mezi finančním a operativním leasingem, a tudíž u každého leasingu uplatňuje jiný model vykazování.

Většina z nejznámějších auditorských společností, jako např. Ernst & Young, Deloitte či PwC tuto změnu plně podporují. Mnoho z nich nabízí zainteresovaným společnostem pomoc v podobě konzultací s odborníky či semináře zaměřené na výklad IFRS 16.

Cílem standardu je odlišit leasing od servisní smlouvy podle toho, zda zákazník může ovládat (kontrolovat) pronajímané aktivum. Dle IFRS 16 smlouva je, nebo obsahuje, leasing, pokud dává zákazníkovi právo kontrolovat použití identifikovaného aktiva v časovém období výměnou za protiplnění. Kontrola existuje, pokud má zákazník právo získat v podstatě veškeré ekonomické přínosy z použití identifikovaného aktiva a právo řídit použití takového aktiva.

Hlavním problémem, kterému budou účetní jednotky čelit je vyhodnocení, zda v daném, konkrétním případě jde skutečně o leasing, či nikoli. Posouzení může být obtížnější, pokud jsou poskytovány rovněž služby, jejichž objem je výrazný. Dle Deloitte (2016a) se očekává, že v některých případech bude třeba použít významný úsudek.

Rada IASB se rozhodla vyžadovat jediný účetní model, podle kterého bude leasing vykázán ve výkazu o finanční situaci. Při zahájení leasingu nájemce musí vykázat právo k užívání aktiva a závazek z leasingu. **Datum zahájení leasingu** je ve standardu definováno stejně jako u IFRS 17, je to datum, kdy dá pronajímatel příslušné aktivum nájemci k dispozici k dalšímu použití. Nový standard jednoznačně přispěje k jednotnějšímu vykazování a účtování leasingů a tudíž posílí transparentnost a srovnatelnost údajů v účetních závěrkách. Předpokládá se, že příprava na zavedení bude pro společnosti finančně i časově náročná. Vykázání v rozvaze bude mít dopad na základní, klíčové ukazatele finanční analýzy, jako například na míru zadluženosti. Taktéž se změny promítnou do výkazu zisku a ztráty, a tak se projeví i na finančních ukazatelích jako je např. EBIT. Tyto změny bude potřeba akcionářům, věřitelům či investorům důkladně vysvětlit.

Standard IFRS 16 je povinný od 1. ledna 2019. Po splnění určitých podmínek je však možná i dřívější aplikace. Ta je možná za předpokladu, že společnost zároveň aplikuje standard IFRS 15 - Výnosy ze smluv se zákazníky. Aplikace standardu v České republice i v Evropě závisí na schválení standardu Evropskou komisí. Ta v červnu 2016 požádala Evropskou poradní skupinu pro finanční výkaznictví o vypracování stanoviska ke schválení nového standardu, a to na základě posouzení dopadů, včetně provedení analýzy přínosů a nákladů a rovněž analýzy širších hospodářských dopadů. Na schválení se stále čeká.

Vývoj standardu týkajícího se leasingu shrnuje následující tabulka (Tab. 2.4).

Tab. 2.4 Vývoj standardu leasingu

Rok vydání	Název	Model vykazování
1997	IAS 17	Finanční leasing Operativní leasing
2010	Exposure Draft (ED)	„right to use“
2013	Revised Exposure Draft (RED)	Typ A Typ B
2016	IFRS 16	Nájemce: right to use“ Pronajímatel: Finanční leasing Operativní leasing

Zdroj: vlastní zpracování dle IASB

2.4 Leasing dle českých předpisů

Do nedávna nebyl leasing doslovně definován v žádném platném českém soukromém právu. Posouzení některých aspektů leasingových smluv bylo v praxi velmi nejednotné a sporné. Problematická byla snaha posuzovat leasingové operace z hlediska úpravy smluvních typů, které se v některých ohledech leasingu podobají.

V souvislosti s novelou zákona o daních z příjmů (dále jen „ZDP“) přinesl rok 2015 také změny v oblasti leasingu, zejména pak novou definici finančního leasingu. Dle Nigrin (2014) tato nová definice znamená ztotožnění s ekonomickou náplní tohoto pojmu. Tato nová obecná definice leasingu je zakotvena v ZDP §21d odst. 1. Leasing si dle nové definice lze představit jako smluvní akt, ve kterém pronajímatel poskytuje nájemci za úplatu nebo jiné peněžní plnění právo používat určitou věc na předem stanovenou dobu. Nová definice leasingu má rovněž přispět k odstranění pochybností, zda se jedná o finanční leasing nebo o operativní pronájem. Z důvodu zamezení výkladových nejasností zde také byla doplněna podmínka vztahující se ke kupní ceně, tj. testování kupní ceny ku vypočtené zůstatkové ceně, pokud již není nulová. Jedním z indikátorů finančního leasingu je taktéž i podmínka, že kupní cena ke dni převedení vlastnických práv v předmětu je podstatně nižší než tržní cena k tomuto okamžiku.

V tomto zákoně je rovněž definována minimální doba trvání finančního leasingu. Tato povinnost byla zavedena od roku 2008 a mnozí autoři tuto povinnost hodnotí tak, že leasing ztrácí daňové výhody, kvůli kterým byl oblíben zejména pak mezi malými podnikateli a živnostníky. Leasingové společnosti jim na tuto kritiku odpovídají tím, že výhod zůstává ještě dost. Dle České leasingové a finanční asociace („dále jen ČLFA“) byl zaznamenán na přelomu roku 2007/2008 asi čtvrtinový pokles leasingového financování, což bylo způsobeno jednak změnou v ZDP, tak i např. nízkými úroky na úvěrech. Finanční leasing dle ZDP musí trvat nejméně tak dlouho, jak dlouho se odepisuje předmět leasingu podle odpisových tabulek, přičemž u odpisových skupin 2 až 6 se tato doba zkracuje o 6 měsíců. V praxi to znamená, že např. u osobního automobilu zařazeného v 2. odpisové skupině je minimální doba trvání leasingu 4 roky a 6 měsíců.

I přesto, že je již v ZDP finanční leasing definován, pojem leasingová smlouva nenajdeme v ZDP, v ustanoveních nového občanského zákoníku ani v zákoně o obchodních korporacích. Leasingové smlouvy jsou uzavírány jako smlouvy inominátní, nepojmenované. Pro právní vztahy vyplývající z tzv. inominátních smluv je rozhodující obsah smlouvy (vlastního smluvního ujednání), tedy to, jak jsou vymezena vzájemná práva a povinnosti smluvních stran. Takto stanovené povinnosti jsou pak pro ně závazné. Obecné ustanovení týkající se uzavírání smluv lze nalézt v NOZ § 1724 – 1788. V NOZ je problematika finančního leasingu upravená ustanoveními, které se týkají výprosy, výpůjčky, nájmu, pachtu a zápůjčky. Tato ustanovení najdeme v části čtvrté – Relativní majetková práva, konkrétně pak Hlava II, díl 2 – Přenechání věci k užití jinému.

Pojem leasing je odvozen z anglického výrazu „lease“ znamenajícího pronájem, resp. smlouvu o pronájmu. Leasing tedy není nic jiného, než smluvní vztah mezi pronajímatelem (vlastníkem předmětu) a nájemcem (dočasným uživatelem předmětu smlouvy), na základě kterého poskytuje za úplatu nebo jiné nepeněžní plnění nájemci právo daný předmět po sjednanou dobu používat, (Valouch, 2012). Současně je stanoveno, kdo z účastníků přebírá většinu rizik a užitků spojených s vlastnictvím předmětu leasingu a jak bude s věcí nakládáno po skončení doby trvání leasingu ve smlouvě určené.

Z hlediska praktického se rozlišují dva základní druhy leasingu. Je to leasing finanční a leasing operativní. Tyto dva základní druhy se od sebe odlišují především tím, jak je s předmětem leasingu nakládáno po skončení doby trvání.

V případě operativního leasingu jde o takový leasing, kdy po skončení doby pronájmu dochází k vrácení najatého majetku vlastníkovi (pronajímateli). Z toho vyplývá, že nájemce má povinnost platit nájemné za užívání, avšak nemá nárok na koupi předmětu po skončení leasingu. Nájemní doba je u operativního leasingu obvykle kratší, než očekávaná doba životnosti majetku, (Valouch, 2012). Stejně jako u finančního leasingu zůstává vlastníkem předmětu leasingu pronajímatel. Čím se však tyto dva druhy liší, je to, že u operativního leasingu je častější, že náklady na údržbu, opravy či servis hradí pronajímatel. Pronajímatel zde předává nájemci předmět leasingu k užívání, nepřevádí na něj však rizika a užitky, které plynou z používání této věci. Z hlediska účetnictví vykazuje nájemce tento předmět v podrozvahové evidenci. Maximální či minimální délka trvání leasingu zde není žádným způsobem limitována. Sjednaná leasingová smlouva je u operativního leasingu vypověditelná.

Definice finančního leasingu lze najít opravdu velké množství. Dvořáková (2014) tvrdí, že finanční leasing zakládá vztah mezi nájemcem a pronajímatelem, obdobný dlouhodobému úvěru nebo půjčce. Taktéž je finanční leasing (označován také jako kapitálový leasing) ve své podstatě situace, kdy nájemce může dané aktivum využívat v podstatě jako by k němu měl vlastnické právo (Krupová, 2014). Leasing nelze chápat jako pouhý pronájem, ale také jako jistou formu investice na pořízení dlouhodobého a krátkodobého majetku (Valouch, 2012).

Obecně se finančním leasingem rozumí takový pronájem, kdy po skončení doby pronájmu dochází k odkoupení najaté věci nájemcem. Tento druh bývá sjednáván na delší dobu, doba pronájmu se obvykle rovná době ekonomické životnosti majetku. U finančního leasingu obvykle přenáší pronajímatel na nájemce veškeré povinnosti týkající se údržby, servisních služeb či oprav. Dle ČLFA je finanční leasing charakterizován jako pronájem za účelem dlouhodobého užívání předmětu leasingu, a to s přenosem rozhodující části nebo i všech rizik a užitků spojených s vlastnictvím předmětu leasingu na nájemce a dále s právem či povinností převodu vlastnictví předmětu leasingu na nájemce za cenu obvykle podstatně nižší než tržní nebo s právem uzavření další leasingové smlouvy za podstatně výhodnějších podmínek. Dle zákona o účetnictví § 28 odst. 3 se finančním leasingem rozumí „poskytnutí majetku za úplatu do užívání, jestliže je uživatel oprávněn nebo povinen v průběhu užívání nebo po jeho ukončení nabýt vlastnické právo k poskytnutému majetku“.

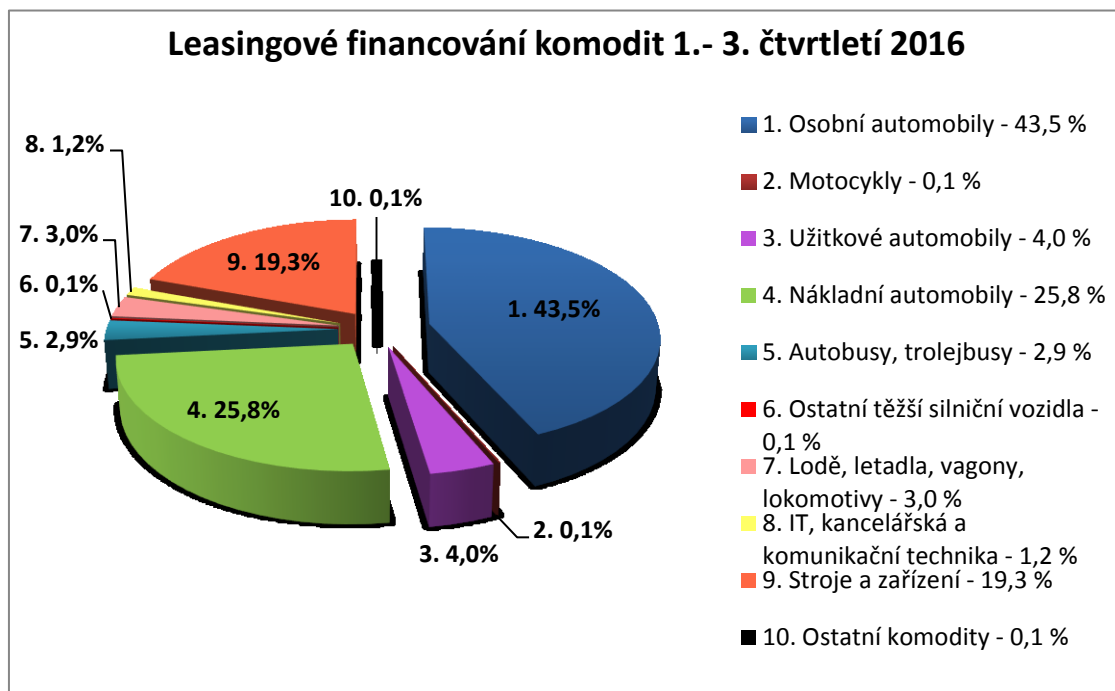
Není výjimkou, že i na leasing je v České republice pohlíženo spíše z pohledu daňových zákonů, než-li účetních předpisů. Touto problematikou se zabývají mnozí autoři, např. Krupová, Fabián (2011) ve svém článku uvádí, že tento pohled negativně ovlivňuje vypovídací schopnost mnohých účetních výkazů, zejména pak účetní závěrky. Česká úprava leasingu se totiž nepřiblížila tolik mezinárodním účetním standardům, jako např. slovenská účetní úprava. Důsledkem je, že vznikly dva způsoby účtování leasingu. Nám známější je zejména první způsob, kdy nájemce ve své rozvaze majetek ani závazek vůči leasingovým společnostem nevykazuje. Tento způsob ovšem není úplně správný. Dochází tak ke zkreslování informací, a z pohledu některých zahraničních zdrojů je tato situace dokonce označována jako tzv. kreativní účetnictví. Dle Jones (2011) označuje kreativní účetnictví účetní praktiky, které formálně dodržují účetní standardy, ale odchylují se od jejich ducha. V případě leasingu může být takovou situací zatajování závazku vůči leasingové společnosti. Druhý postup je víceméně ve shodě s mezinárodními standardy účetního výkaznictví IFRS. Tento způsob se snaží reagovat na nevhodný postup a funguje na principu součtu leasingových splátek na počátku leasingu, který je následně vykázán v rozvaze jako aktivum proti závazku.

Správné začlenění leasingu na finanční a operativní je nutné především pro účely daňového posouzení jednotlivých leasingových případů. V této oblasti může nastat situace, kdy v průběhu trvání finančního leasingu, kdy je uzavřena smlouva o finančním pronájmu s následnou koupí, dojde k předčasnému ukončení smlouvy. V takovémto případě je nutné zpětně přehodnotit finanční leasing na leasing operativní. To může mít za následek negativní daňové dopady.

2.4.1 Leasingové financování v České republice

Leasingové financování je v České republice stále v oblibě. Dle posledních statistik ČLFA (2016) vzrostl počet uzavřených smluv meziročně o 21,6 %. Od roku 2015 bylo uzavřeno již 46 335 nových smluv o leasingu strojů, zařízení a dopravních prostředků pro podnikatele. Stále dominuje finanční leasing silničních vozidel, zejména pak osobních automobilů (Viz Graf 2.1). Celkově dochází k růstu investic financovaných pomocí leasingu, avšak zároveň dochází k přesunu financování investic k nebankovním úvěrům.

Graf 2.1 Leasingové financování komodit

Zdroj: Česká leasingová a finanční asociace

Všechny způsoby pořízení mají samozřejmě své výhody a nevýhody. Pokud disponuje společnost dostatkem volných financí, pak se zřejmě rozhodne pro přímou koupi majetku. Ovšem i v této situaci by měl podnik zvážit pořízení formou leasingu, jelikož ten může přinášet mnoho výhod. Dle Valouch (2012) může být pro podnik výhodný leasing, a to např. z důvodu různých leasingových akcí, díky poskytovanému havarijnímu pojištění či povinnému ručení nabízenými leasingovými společnostmi. Finanční leasing a úvěr mají podobný ekonomický význam. Obě možnosti jsou založeny na vztahu mezi věřitelem a dlužníkem. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že zatím co při úvěru uživatel získá finanční prostředky na koupi majetku, při finančním pronájmu tyto prostředky reálně neobdrží. Z toho vyplývá, že při úvěru je právním i ekonomickým vlastníkem uživatel (dlužník), tento majetek vykazuje ve své rozvaze, u leasingu je právním vlastníkem pouze pronajímatel (věřitel). Věřitelem bývá nejčastěji leasingová společnost. To, která ze stran bude vykazovat majetek ve svých výkazech a kdo bude vlastníkem majetku, se však liší podle jednotlivých účetních systémů, jejichž komparace je předmětem této práce. Legislativní pořádek České republiky uvádí, že pronajímáný majetek je vždy po dobu trvání smlouvy ve vlastnictví pronajímatele.

Další výhodou bezesporu je, že podnik nemusí vynakládat peněžní prostředky najednou. Také přenesení rizika na pronajímatele může být jistou výhodou. Na rozdíl od úvěru a financování dluhopisy je leasing velmi flexibilní zdroj financování. Přizpůsobuje se konkrétním požadavkům podniku a jde o relativně dostupný zdroj financování, je tedy přijatelný i pro menší podniky. Dle Knápková a kol. (2013) může být pro podniky výhodou i fakt, že leasing nezvyšuje míru zadluženosti podniku. Tato skutečnost plyne z toho, že majetek pořízený formou leasingu není zachycen v rozvaze oproti závazku, avšak důslednější finanční analýza dokáže tento klam nakonec odhalit.

2.5 Srovnání leasingu dle IFRS a české úpravy

Oba systémy jsou postaveny na odlišném principu. Dle IFRS je nejdůležitější podstata vztahu, česká úprava naopak jednoznačně upřednostňuje formu před ekonomickou podstatou. U leasingů vykazovaných podle českých předpisů se lze shledat s velmi úzkou spojitostí s daňovým pohledem na tuto oblast. Daňové předpisy totiž dovolují nájemci při splnění určitých podmínek zahrnout do nákladů část splátek nájemného a snížit si tak základ daně.

Dle IAS 17 je finančním leasingem i takový leasing, ve kterém po skončení vlastnické právo může, ale nemusí být převedeno. Podle standardu IAS 17 stačí i pouze možnost odkupu, např. opce. V definici finančního leasingu podle české úpravy jednoznačně stojí, že vlastnické právo musí být na konci nájemní doby převedeno. Tato podmínka odlišuje finanční leasing od operativního. Toto odlišení je důležité zejména pro daňové účely, neboť z hlediska účetnictví se oba leasingy účtují shodně.

Mezinárodní účetní standardy jasně definují každou situaci (jev), který může v souvislosti s leasingem nastat. Od samotné definice leasingu, přes počátek leasingu, minimální leasingové platby apod. Každý subjekt pak přesně ví, zda je jeho smlouva operativním či finančním leasingem, od kdy má začít majetek vykazovat a účtovat, či v jaké hodnotě tento majetek vykazovat. IAS 17 je komplexním standardem, kde lze nalézt opravdu vše, co by nás mohlo v souvislosti s leasingem zajímat. V české legislativě takovýto komplexní předpis nenalezneme. Je to opravdu velká nevýhoda, neboť při potřebě získat informace musíme listovat mnoha zákony, jako jsou ZDP, NOZ, ZOK, což může být velmi zdlouhavé.

Prezentace finančního leasingu v účetní závěrce sestavené podle českých předpisů a IAS/IFRS je zcela neporovnatelná. Nájemce dle IFRS vykazuje majetek ve své rozvaze oproti závazku, který se dělí na krátkodobou a dlouhodobou část. Podle českých předpisů však nájemce majetek ve svém výkazu o finanční pozici nevykazuje. To vede k velkému rozdílu ve výkazech a dle mého názoru k velkému zkreslování účetních informací. Myslím si, že postup vykazování je rozhodně správnější podle IAS/IFRS a je to právě nájemce, který by měl vykazovat předmět leasingu ve svých výkazech, jelikož jej využívá v rámci ekonomické činnosti ke generování příjmů. Nájemce by měl nést také veškerá rizika, jelikož fungovat v prostřední bez rizika může vést až k morálnímu hazardu.

3 Analýza dopadů změny předpisů na účetní výkazy

3.1 Účetní závěrka dle IAS/IFRS

Smyslem účetní závěrky je vyjádření finanční pozice a finančních výsledků, které jsou důležité pro správná ekonomická rozhodnutí. Cílem je poskytnout informace o aktivech, závazcích, vlastním kapitálu, nákladech, výnosech výsledku hospodaření či peněžních tocích. Vypracováním účetní závěrky se zabývají veškeré standardy a jejich související interpretace.

Úplnou účetní závěrku v souladu s IAS/IFRS tvoří:

- výkaz o finanční pozici,
- výkaz o úplném výsledku,
- výkaz změn vlastního kapitálu,
- výkaz o peněžních tocích,
- příloha - komentář k účetním výkazům.

Konkrétní požadavky jsou zakotveny zejména v Koncepčním rámci a standardech IAS 1 – Prezentace účetní závěrky a IAS 7 – Výkaz peněžních toků. Smyslem IAS 1 je zajistit srovnatelnost informací s předchozím obdobím a s účetními závěrkami ostatních společností. Účetní závěrka musí být sestavená na základě předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky. Výjimkou jsou případy, kdy vedení společnosti již plánuje likvidaci, nebo ukončení činnosti, nebo když nelze očekávat pokračování činnosti. Dalším principem, který musí být dodržen je zásada věcné a časové souvislosti neboli aktuální princip. Na rozdíl od českých principů IFRS nepředepisují jednotnou formu účetní závěrky, nýbrž definují seznam položek, které musí být minimálně vykázány ve výkazech a v příloze. Účetní závěrka musí obsahovat srovnatelné údaje za jedno předcházející období.

Požadavek na sestavení účetní závěrky v souladu s IAS/IFRS je zakotven i v české účetní legislativě, konkrétně v zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů v § 19a - *Použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetní závěrky*. Účetní závěrka představuje nejdůležitější výstup z účetnictví a slouží širokému okruhu uživatelů.

3.2 Vykazování leasingu dle IAS 17

Cílem standardu IAS 17 je odlišení finančního leasingu, který představuje určitý způsob pořízení konkrétního aktiva, od ostatních způsobů nájmu, které jsou nazývány jako operativní a představují službu, která spočívá v umožnění používání daného aktiva. Stanovuje tedy postupy účetního zachycení a vykázání obou skupin nájmu. Dle Dvořáková (2014) zde nastává problém s odlišením těchto dvou typů leasingu, a to zejména v situaci, kdy je nájem dlouhodobý. Nelze však říci, že operativní leasing by musel být krátkodobou záležitostí. Typickým příkladem může být pronájem budov či pozemků, které jsou často pronajímány právě formou operativního leasingu.

Jak vyplývá z indikátorů pro začlenění finančního leasingu, hlavním problémem může být subjektivní postoj pro jeho klasifikaci na finanční a operativní. V IFRS nejsou konkrétně stanovena měřitelná kritéria a může tedy nastat situace, kdy dojde k manipulaci se zařazením nebo nezařazením do aktiv společnosti. Právě i tento důvod vedl k myšlence odstranit dělení leasingu na finanční a operativní.

3.2.1 Vykazování finančního leasingu z pohledu nájemce

Finanční leasing zakládá smluvní vztah mezi nájemcem a pronajímatelem, v kterém pronajímatel poskytuje nájemci konkrétní aktivum, které je v průběhu doby trvání nájmu splaceno. Nájem může být ukončen splacením celé částky peněžními prostředky, nebo navrácením opotřebovaného aktiva.

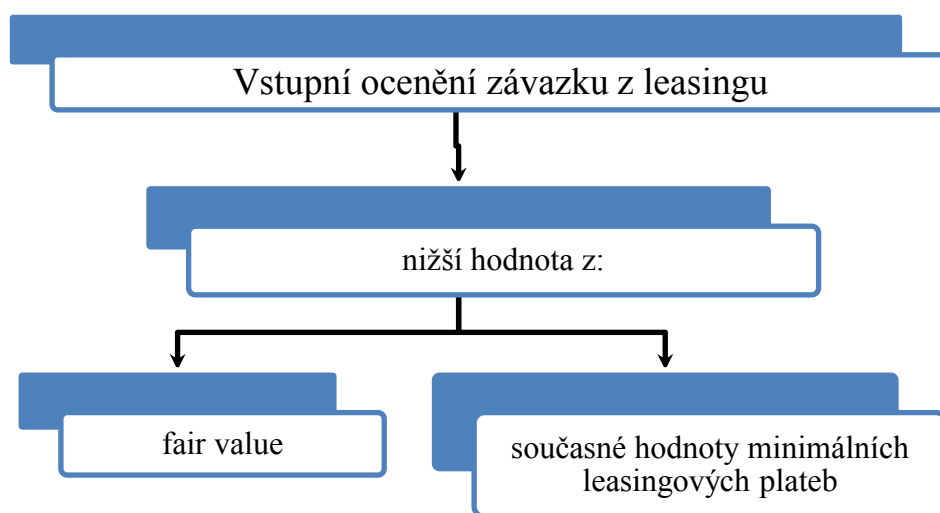
Dle Jílek, Svobodová (2013) se den sjednání smlouvy, den podpisu leasingové smlouvy, nebo den, kdy se smluvní strany dohodnou na všech podstatných podmínkách a zavážou se dohodu podepsat, je považován za počátek leasingu. K tomuto datu musí být provedena klasifikace leasingu jako finanční. Provedení testu a klasifikace leasingu dle výše uvedených indikátorů je důležitým krokem pro zvolení správného způsobu účtování a správné vykázání informací v účetních výkazech. Den, od kterého má nájemce právo disponovat s najatým aktivem, je považován za den zahájení leasingu.

Jestliže byl leasing klasifikován jako finanční, musí nájemce ke dni zahájení leasingu zaúčtovat do svého výkazu o finanční pozici:

- v aktivech majetek, se kterým disponuje,
- v pasivech – závazek vůči pronajímateli.

Majetek je v této době oceněn ve fair value (reálná hodnota) najatého majetku, pokud je nižší než současná hodnota minimálních leasingových plateb (Dvořáková, 2014). Uvedenou definici můžeme pro větší přehlednost demonstrovat pomocí Obr. 3.1. Minimální leasingové platby jsou uvedeny ve splátkovém kalendáři, který je součástí leasingové smlouvy.

Obr. 3.1 Ocenění závazku z leasingu

Zdroj: vlastní zpracování

Aby bylo možné zjistit jejich současnou hodnotu, je potřeba stanovit úrokovou sazbu. Pro nájemce by bylo nejvhodnější získat hodnotu implicitní úrokové sazby, kterou požaduje pronajímatel.

IAS 17 definuje implicitní úrokovou míru jako diskontní sazbu, která se stanoví na počátku leasingu tak, aby se souhrn současné hodnoty minimálních leasingových plateb a nezaručené zbytkové hodnoty rovnal souhrnu reálné hodnoty předmětu smlouvy a počátečních přímých nákladů pronajímatele.

Pokud lze částku uvedenou v leasingové smlouvě považovat za reálnou hodnotu, lze vypočítat úrokovou míru podle vzorce 3.1 takto:

$$FV = A + \sum_{j=0}^n \frac{P}{(1+i)^j} \quad (3.1)$$

- kde: FV reálná hodnota (fair value),
A akontace,
P platby v jednotlivých letech,
i implicitní úroková míra,
j pořadí plateb v jednotlivých letech.

Jestliže je vypočtená implicitní úroková míra zdůvodnitelná, lze ji považovat za implicitní úrokovou míru. Částku uvedenou v leasingové smlouvě pak lze považovat skutečně za reálnou hodnotu daného aktiva. V tom případě by mohl být předmět a závazek z leasingu zařazen na počátku leasingu do rozvahy nájemce v ceně uvedené v leasingové smlouvě.

Nastávají i případy, kdy nelze považovat částku v leasingové smlouvě za skutečnou fair value, či případy, kdy pronajímatel nedá k dispozici údaje pro výpočet implicitní úrokové míry leasingu. V tom případě je pak třeba použít tzv. přírůstkovou výpůjční úrokovou míru. Je to taková míra, kterou by nájemce zaplatil za podobný leasing, nebo kdyby si finanční prostředky za obdobných okolností vypůjčil např. v bance. Dle Krupová, Fabián (2011) v praxi tato úroková míra kopíruje obvykle některou z referenčních úrokových sazeb (v ČR PRIBOR), která je navýšena o rizikovou přírážku odrážející úvěrové riziko konkrétního nájemce.

Po zjištění potřebné úrokové míry je za použití výše uvedeného vzorce (3.1) možné vypočítat současnou hodnotu minimálních leasingových plateb. Následné ocenění ve výkazu o finanční pozici je tedy, jak již bylo zmíněno, v nižší z těchto dvou zjištěných částek. Při prvotním uznání jsou tedy hodnoty aktiva a závazku vykázány ve stejné výši. Dle Dvořáková (2014) se hodnota aktiv může dále zvýšit o vedlejší náklady spojené s uzavřením smlouvy a další přímé náklady související s uvedením aktiva do užívání.

Při následném ocenění leasingu jsou platby prováděné nájemcem analogicky rozděleny na splátky jistiny, zachycené jako snížení dlouhodobého závazku z titulu nájmu a na úrok. Úrok je ve své podstatě finanční náklad, který se rovněž promítá po dobu trvání

leasingu do výkazu zisků a ztráty. Úrok je stanoven pomocí úrokové míry, která byla použita pro výpočet současné hodnoty minimálních leasingových plateb, nebo která byla vypočítána dle vzorce (3.1). Částka úroku je pak násobkem úrokové míry a aktuální výše nesplaceného závazku.

Po dobu trvání leasingu se najaté aktivum zařazené do majetku, a tedy do výkazu o finanční pozici odpisuje jako kterékoliv jiné aktivum. Odpisování se pak řídí pravidly uvedenými v IAS 16 – Pozemky, budovy a zařízení nebo v IAS 38 – Nehmotná aktiva. Podle těchto pravidel bude stanovena doba, po kterou bude dané aktivum odpisováno. V souladu s aktuálním principem bude aktivum odpisováno podle doby použitelnosti podle přechodu vlastnictví po skončení leasingu. Aktivum může být odpisováno po celou dobu použitelnosti, tzn. po dobu delší než je doba trvání leasingu v případě, kdy se předpokládá přechod vlastnictví a doba použitelnosti je delší než doba leasingu. Pokud k přechodu vlastnictví nedochází, musí nájemce aktivum plně odepsat v průběhu trvání leasingu. Nájemce musí rovněž dodržovat ustanovení standardu IAS 36 – Snížení hodnoty majetku a kde dni sestavení účetní závěrky případné snížení hodnoty majetku promítnout do svých výkazů.

Zachycení výše popsaných operací poskytuje níže přiložené schéma (Obr. 3.2).

Obr. 3.2 Schéma - Finanční leasing z pohledu nájemce

Aktiva		Dlouhodobé závazky		1) zachycení předmětu leasingu a vzniklého závazku
1)		2a)	1)	
Peníze		Úrokové náklady		2) leasingová splátka
	2)	2b)		2a) snížení závazku
Oprávký k aktivu		Náklady - odpisy		2b) úrok
	3)	3)		3) odpis aktiva

Zdroj: vlastní zpracování

Standard klade požadavky na zveřejnění informací týkající se leasingů u nájemce:

- čistou hodnotu najatých aktiv k rozvahovému dni,
- rozdíl celkových budoucích minimálních leasingových plateb a jejich současné hodnoty k rozvahovému dni a analýzu tohoto rozdílu z hlediska časového:

- budoucí platby splatné do jednoho roku,
- budoucí platby splatné za období delší než jeden rok a kratší než pět let,
- budoucí platby splatné za období delší než pět let,
- podmíněné nájemné vykázané v nákladech období,
- souhrn budoucích očekávaných minimálních plateb z nevypověditelných leasingů z poskytnutých subleasingů,
- obecný popis významných leasingových smluv (Dvořáková, 2014).

3.2.2 Vykazování finančního leasingu z pohledu pronajímatele

Z pohledu pronajímatele je poskytnutí nepeněžního aktiva formou finančního leasingu podobné jako poskytnutí dlouhodobého úvěru. V souladu se standardem IAS 17 je finanční leasing klasifikován jako leasing, u kterého nájemce přebírá veškerá rizika a užitky plynoucí z užívání daného aktiva. Z této skutečnosti vyplývá, že na začátku doby leasingu vyřadí pronajímatel dané aktivum ze svého majetku a uzná jej jako pohledávku ve výši čisté investice do leasingu. Čistou investici do leasingu zjistíme diskontováním hrubé investice do leasingu. Diskontní faktor je zde rovněž implicitní úroková míra leasingu. Implicitní úroková míra je taková úroková míra, při níž platí:

Současná hodnota minimálních leasingových plateb = fair value pronajímaného aktiva

Z uvedeného vyplývá, že celkový úrokový výnos je dán rozdílem mezi součtem uhrazených splátek a fair value daného aktiva.

Hrubá investice do leasingu zahrnuje minimální leasingové platby a částku nezaručené zbytkové hodnoty. O nezaručené zbytkové hodnotě hovoříme v případě, kdy nájemce aktivum vrátí a nemá povinnost žádné další platby. Hrubou investici do leasingu si tedy lze představit jako celkový příjem, který bude pronajímatelem získán. Rozdíl mezi čistou a hrubou investicí do leasingu nazýváme nerealizovaný finanční výnos.

V průběhu trvání leasingu je hodnota dané pohledávky zvyšována o příslušný úrok a snižována o přijaté splátky. Každá přijatá platba je rozdělena na splátku jistiny a na finanční výnos. Splátka jistiny snižuje pohledávku pronajímatele a projevuje se tak ve výkazu o finanční pozici. Výnos představuje odměnu za službu poskytnutou nájemci. Průběh transakcí je znázorněn pomocí schématu (viz Obr. 3.3).

Obr. 3.3 Schéma - Finanční leasing z pohledu pronajímatele

Aktiva		Dlouhodobá pohledávka		
	1)	1)	2)	1) vyřazení předmětu leasingu a vznik pohledávky
Peníze		V - úroky		
2a),2b)			2b)	2) inkaso plátky pohledávky
3)		V - služby		2a) minimální leasingová platba
4)			3)	2b) úrok
			4)	3) úhrada za pronajímatelem poskytnuté služby
				4) příjem podmíněného nájemného

Zdroj: vlastní zpracování

I u pronajímatelů klade standard požadavky na zveřejnění některých informací, kterými jsou:

- rozdíl hrubých investic do leasingu a současné hodnoty minimálních leasingových plateb k rozvahovému dni a analýzu tohoto rozdílu z hlediska časového:
 - budoucí příjmy splatné do jednoho roku,
 - budoucí příjmy splatné za období delší než jeden rok a kratší než pět let,
 - budoucí příjmy splatné za období delší než pět let,
- nerealizovaný finanční výnos (rozdíl mezi hrubou a čistou investicí do leasingů),
- nezaručenou zbytkovou hodnotu zahrnutou do očekávaných užitků pronajímatele,
- kumulované opravné položky k nedobytným pohledávkám,
- podmíněné nájemné, které bylo uznáno ve výnosech,
- obecné informace o významných leasingových smlouvách (Dvořáková, 2014).

Úprava standardu je v některých bodech odlišná pro prodejce a výrobce, jejichž hlavní činností není poskytování finančních leasingů. Cílem je oddělení zisku dosaženého z prodeje výrobků od výsledku hospodaření, který plyne z poskytování finančních služeb. Na rozdíl od leasingových společností musí prodejci zaúčtovat náklady na uzavření leasingové smlouvy do období, ve kterém vznikly. Dalším důležitým omezením je

dodržení předpokladu, že implicitní úroková míra leasingu nesmí být vyšší, než je tržní úroková míra. Na počátku leasingu je tedy uznán výnos z prodeje buď v reálné hodnotě aktiva, nebo současné hodnotě leasingových plateb, která byla zjištěna diskontováním při využití tržní úrokové míry – podle toho, která hodnota je nižší.

3.2.3 Vykazování operativního leasingu z pohledu nájemce

Účetní zachycení operativního leasingu u nájemce v podstatě koresponduje s přístupem k účetnímu zachycení této transakce u pronajímatele. Nájemce sice aktivum využívá, ale nemá jej zahrnuto ve svých aktivech (Dvořáková, 2014).

V účetnictví se tedy promítnou pouze jednotlivé platby nájemného, které jsou vykazovány lineárně v nákladech. Pokud existuje vhodnější způsob systematického rozvržení těchto nákladů, je použit tento. V případě poskytnutí určitých zvýhodnění či pobídek, pak tyto částky rovnoměrně snižují náklady na nájemné po celou dobu nájmu.

Standard požaduje v souvislosti s operativním leasingem zveřejnit:

- budoucí minimální platby z nevypověditelného operativního leasingu v členění na:
 - budoucí platby splatné do jednoho roku,
 - budoucí platby splatné za období delší než jeden rok a kratší než pět let,
 - budoucí platby splatné za období delší než pět let,
- celkovou částku minimální leasingových plateb z nevypověditelných subleasingů,
- nájemné a podnájem zachycený v nákladech běžného období,
- obecný popis leasingových smluv.

3.2.4 Vykazování operativního leasingu z pohledu pronajímatele

Hlavním rozdílem oproti leasingu finančnímu je to, že je pronajaté aktivum evidováno nadále v aktivech pronajímatele, ale ten je povinen jej vykazovat jako aktivum pronajímané. Toto aktivum je pronajímatelem rovněž odpisováno stejně jako všechna ostatní aktiva v dané skupině. Odpisování je provedeno v souladu s *IAS 16 – Pozemky, budovy a zařízení* či s *IAS 38 – Nehmotná aktiva*.

Po celou dobu trvání leasingu plynou pronajímateli výnosy z pronájmu, které je třeba zachycovat rovnoměrně, a to bez ohledu na úhradu splátek nájemcem. V praxi se však můžeme setkat s případy, kdy nelze výnosy rovnoměrně časově rozlišit. Pronajímatel musí v takovém případě stanovit rozumnou a systematickou rozvrhovou základnu nájemného. Příkladem může být nájemné výrobního zařízení s předem známou výrobní kapacitou, kde lze nájemné alokovat podle počtu vyrobených jednotek za dané období. Tuto metodu lze využít nejen v případech, kdy nelze výnosy časově rozlišit, ale také v případech, kdy tento přístup lépe vystihuje rozvržení úbytku užitků, které aktivum přináší.

Pronajímateli vznikají v souvislosti s leasingem také náklady. Nejběžnější z těchto nákladů jsou náklady vynakládané na pronajaté aktivum v průběhu nájmu. Jsou to náklady běžně a opakovaně vynakládané po dobu trvání nájmu. Příkladem těchto nákladů mohou být náklady na údržbu, odpisy apod. Účetně jsou zachyceny do období, ve kterém vznikly. Naopak přímé náklady, které vznikly v souvislosti s uzavřením leasingové smlouvy, a přípravou podmínek pro uskutečnění leasingu je třeba časově rozlišit. Tyto náklady mohou být rozpuštěny lineárně nebo jinou metodou, která však musí být stejná, jaká byla použita pro alokaci výnosů z pronájmu. Vykazují se pak jako zvlášť sledovaná součást pronajímaného aktiva. Dalšímu typu nákladů je věnována interpretace *SIC 15 – Operativní leasingy – pobídky*. Jsou to náklady vzniklé v souvislosti s poskytováním slev a jiných forem pobídek ze strany pronajímatele. Příkladem mohou být např. odpuštění nájemného po určitou dobu nebo poskytnutí některých služeb v souvislosti s leasingem zdarma a další. Jsou vnímány v podstatě jako prodejní slevy. I tyto náklady se zachycují časově rozlišené jako snížení výnosů po dobu nájmu.

Pronajímatelé jsou povinni zveřejnit:

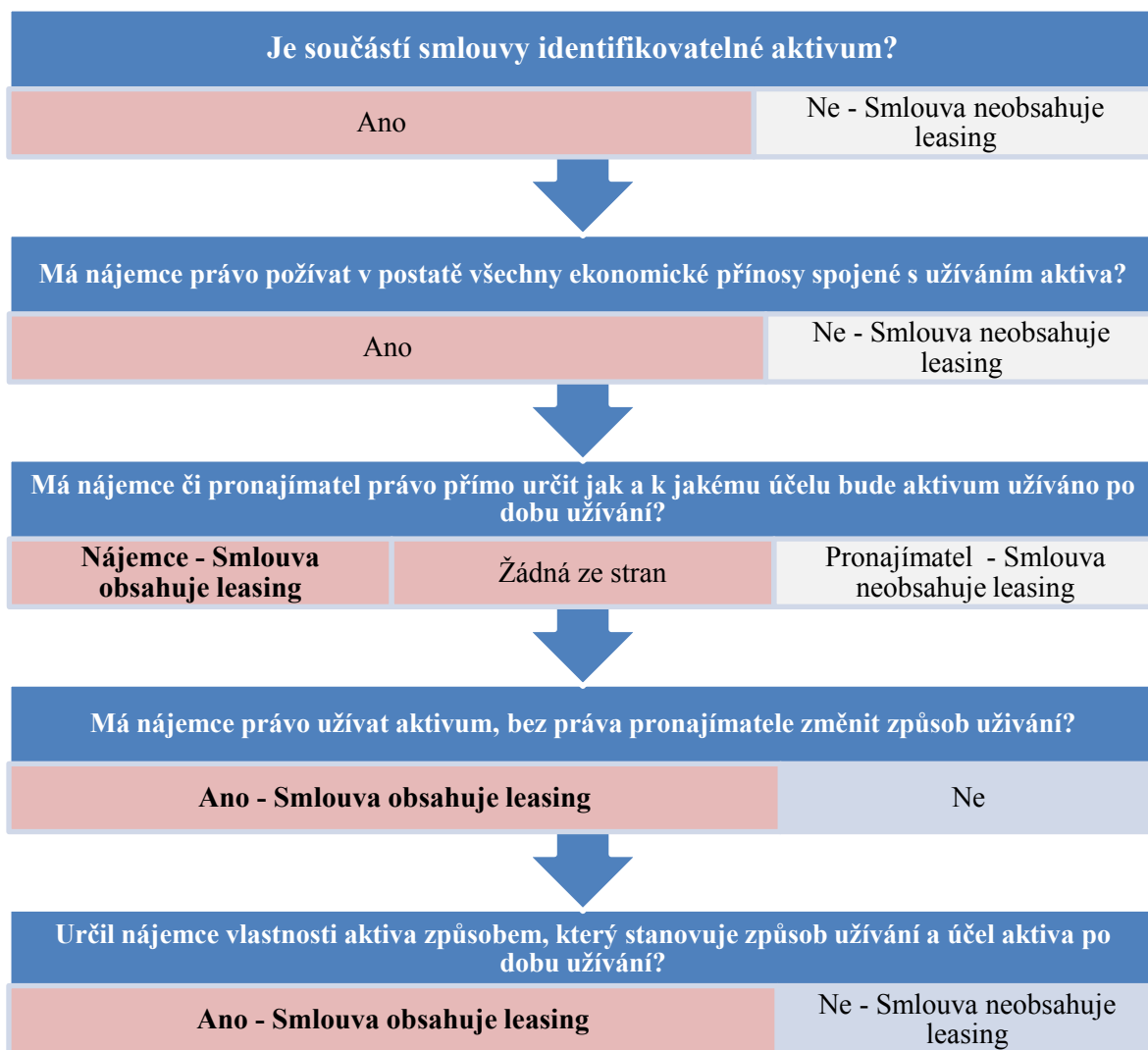
- budoucí minimální platby z nevypověditelného operativního leasingu v členění na:
 - budoucí příjmy splatné do jednoho roku;
 - budoucí příjmy splatné za období delší než jeden rok a kratší než pět let;
 - budoucí příjmy splatné za období delší než pět let;
- výnosy z podmíněného nájemného
- obecný popis leasingových smluv.

3.3 Vykazování leasingu dle IFRS 16

Na hledisko vykazování leasingu dle nového standardu se vedlo mnoho diskuzí. Nejvíce diskutováno bylo to, zda zachovat členění leasingů na Typ A a Typ B, nebo zachovat jednotný model vykazování (účetování). Pro zachování obou typů byla zejména FASB, kterým oponovala IASB zastávající jednotný model vykazování. Argumenty IASB však byly silnější a v novém standardu je využíván pouze jeden, jednotný model vykazování.

Co se týká definice leasingu, může se nová definice jevit jako konzistentní s tou stávající. Dle IAS 17: „Leasing je smlouva, ve které pronajímatel poskytuje nájemci **právo užívat aktivum po stanovenou dobu za úhradu**.“ Dle IFRS 16: „Smlouva je, nebo obsahuje leasing, pokud dává zákazníkovi **právo kontrolovat použití identifikovaného aktiva** v časovém období výměnou za protihodnotu.“ V praxi však bude složitější posoudit, co učiní z aktiva „identifikované“ aktivum, a také odlišit leasing od poskytování služeb. Může se tedy velmi často stát, že smlouvy, které normálně spadaly pod IAS 17 už nebudou naplňovat definici stanovenou dle IFRS 16. Na počátku leasingu musí účetní jednotka tedy rozhodnout, zda smlouva je, nebo obsahuje leasing. Pomůcku mohou společnosti nalézt v mnoha dokumentech vydávaných IASB (viz Obr. 3.4)

Obr. 3.4 Proces identifikace leasingu

Zdroj: vlastní zpracování dle IASB

Společnosti mohou využít tzv. praktickou výjimku, kdy nemusí posuzovat, zda stávající smlouvy splňují definici nového standardu.

Standard IFRS 16 je aplikován na všechny leasingy, s výjimkou:

- leasingů na využití nebo zkoumání nerostů, ropy, zemního plynu a dalších neobnovitelných zdrojů,
- leasingů biologických aktiv dle IAS 41 – Zemědělství,
- licenčních smluv, které se řídí IFRIC 12 – Pojednání o poskytování licenčních služeb,
- licenční smlouvy na video nahrávky, filmy, autorská práva, patenty dle IAS 38 – Nehmotná aktiva,

- licenční smlouvy zahrnující duševní vlastnictví dle IFRS 15 – Výnosy ze smluv se zákazníky.

Doba leasingu je v tomto standardu vymezena jako nezrušitelná doba, která bere v úvahu období, kdy je možné leasingovou smlouvu prodloužit nebo zcela zrušit, pokud u nájemce existuje ekonomická motivace tak udělat.

3.3.1 Vykazování operativního leasingu z pohledu pronajímatele

Na straně pronajímatelů nečekají na společnosti významné změny. Pronajímatelé i nadále klasifikují finanční a operativní leasingy odděleně a tyto leasingy zachycují v účetnictví stejným způsobem jako doposud, podle standardu IAS 17.

V podstatě nejvýznamnější změnou u pronajímatelů je zveřejnění dodatečných informací o tom, jak společnost řídí rizika spojená se zbývajícím podílem v aktivech, která jsou předmětem leasingu (Dvořáková, 2016).

3.3.2 Vykazování operativního leasingu z pohledu nájemce

Nájemce nemusí aplikovat standard IFRS 16 na krátkodobé leasingy a leasingy aktiv s nevýznamnou hodnotou (např. osobní počítače či drobný kancelářský nábytek). Významnost se pak posuzuje na absolutní bázi, vždy se vychází z ceny aktiva nového, i když toto aktivum již nové není. Ve standardu není stanovena žádná hraniční hodnota, volbu tedy provádí účetní jednotka na základě svého odhadu. Podmínkou je, že pronajímaná aktiva nesmí být vysoce závislá na ostatních aktivech. Leasingové platby pak účtuje nájemce do nákladů časově rozlišené lineárně, nebo podle očekávaného vývoje výnosů. Jak tvrdí Dvořáková (2016, s. 83) „*je otázkou, zda účetní jednotky nebudou obcházet cíl standardu tím, že budou opakovaně uzavírat krátkodobé smlouvy o leasingu identifikovaných aktiv a vyhýbat se tak účelově kapitalizaci leasingů*“.

Významnou změnou na straně nájemců je zachycení aktiva a závazku z leasingu, a to u jakéhokoliv typu leasingu.

Při aplikaci IFRS 16 je nájemce povinen:

- vykázat aktivum a závazek ve výkazu o finanční situaci,
- vykazovat odpisy aktiv a úrok z leasingových závazků ve výkazu zisku a ztráty,

- ve výkazu o peněžních tocích rozdělit celkové výdaje na část úhrady jistiny (v rámci finanční činnosti) a úrok (finanční či provozní činnost).

Ke dni zahájení leasingu musí nájemce ocenit závazek ve výši současné hodnoty budoucích leasingových plateb. Tyto platby diskontuje implicitní úrokovou mírou. V případě, že tato míra není známá, využije přírůstkovou úrokovou míru. Definice přírůstkové i implicitní úrokové míry jsou s definicemi dle IAS 17 shodné. Rozdíl je v tom, že nájemce při použití přírůstkové úrokové míry nemusí porovnávat současnou hodnotu leasingových plateb a fair value práva nájmu. Tento test není využíván zřejmě proto, že by bylo pro nájemce značně obtížné zjištění fair value konkrétního práva nájmu. Standard rovněž požaduje testování aktiv na snížení hodnoty dle IAS 36, který požaduje testovat aktiva, pouze pokud existují určité indikace snížení užitečnosti aktiv (Honzíková, 2016).

Leasingové splátky by měly zahrnovat:

- fixní platby, snížené o pohledávky vůči pronajímateli na základě pobídek,
- platbu odhadnuté zaručené zbytkové hodnoty či platbu za nákup aktiva,
- variabilní platby, které jsou v podstatě nevyhnutelné a variabilní platby závislé na indexech a mírách (např. index spotřebitelských cen), pokud byly použity k datu zahájení,
- eventuelní platbu penále za realizaci opce na ukončení leasingu, pokud k využití této opce pravděpodobně dojde.

Právo k užívání aktiva ocení nájemce v hodnotě závazku s připočtením splátek poskytnutých pronajímateli, počátečních přímých nákladů a s odečtením přijatých leasingových slev – pobídek. Ocenění tedy vychází z hodnoty leasingového závazku zvyšovaného o vedlejší pořizovací náklady, které jsou nově dle IFRS 16 blíže specifikovány. Následně se bude „právo k užívání“ snižovat o odpisy dle IAS 16 – *Pozemky, budovy a zařízení*.

3.4 Dopady nového standardu na účetní výkazy

Dopady na účetní výkazy čekají spíše na straně nájemce. Nejrazantnější dopad bude mít změna předpisů na **výkaz o finanční situaci** nájemce. Na straně aktiv se u nájemce objeví dlouhodobé aktivum, tzv. „právo k užívání“, na straně druhé vznikne závazek z leasingu. Aktivum i závazek se mohou promítnout buď ve zvláštní položce, nebo

v položkách aktiv, ve kterých by bylo zařazeno v případě koupě. Pak ale musí účetní jednotka hodnotu aktiva i závazku uvést v komentáři ke každé této položce.

Tato situace se nejvýrazněji projeví u společností, které mají velký objem aktiv na operativní leasing, tudíž na společnosti, které vykazují velký objem leasingů mimo rozvahu. Nejvíce se změna dotkne společností podnikajících v:

- leteckém průmyslu,
- maloobchodním prodeji,
- cestovním ruchu, volnočasových aktivitách a dopravě (Deloitte, 2015).

V průběhu doby leasingu bude docházet k poklesu vlastního kapitálu. Je tomu tak proto, že se účetní hodnota pronajatých aktiv bude, v důsledku odpisů, snižovat rychleji než hodnota závazků, která se bude sice snižovat v důsledku úhrady leasingových splátek, ale současně také narůstat o naběhlé úroky. Předpokládané dopady shrnuje následující tabulka (viz Tab 3.1).

Tab. 3.1 Předpokládané dopady na výkaz o finanční pozici

Dopady na výkaz o finanční pozici		
Celková aktiva	<i>Zvýšení</i>	
Závazky	<i>Zvýšení</i>	
Vlastní kapitál	<i>Snížení</i>	

Zdroj: vlastní zpracování dle IASB

Změna předpisů rovněž ovlivní **výkaz o úplném výsledku**. U společností, které vykazují operativní leasing prostřednictvím rovnoměrných splátek, změní zavedení nového standardu povahu nákladů souvisejících s tímto operativním leasingem. Ve výkazu zisku a ztráty bude jeden lineální náklad nahrazen dvěma náklady, a to:

- odpisem leasingového aktiva v provozních nákladech a
- úrokovými náklady z leasingového závazku zobrazenými ve finančních nákladech.

Právě tato změna umožní zachytit leasingové náklady u všech typů leasingu shodně. Tím rovněž dojde k růstu zisku před odpisy, úroky, amortizací a zdaněním (EBITDA), jehož součástí byly dříve náklady na operativní leasing. Menší navýšení lze očekávat i u zisku před úroky a zdaněním (EBIT), kde již budou zařazeny odpisy „práva na

užívání“ (viz Tab. 3.2). Rozdíl spočívá v úrocích z amortizace leasingového závazku. Tyto úroky se v průběhu doby trvání leasingu mění, tudíž bude jejich vliv do výsledku každý rok různý.

Tab. 3.2 Dopady na výkaz o úplném výsledku

Operativní leasing			
	IAS 17	IFRS 16	Vliv IFRS 16
Provozní náklady	NÁKLAD		
EBITDA			zvýšení ↑
Odpisy a amortizace	X	→ Odpis	
Provozní zisk			zvýšení ↑
Finanční náklady	X	→ Úrok	
Zisk před zdaněním			závisí na portfoliu leasingů ↑↓

Zdroj: vlastní zpracování podle Deloitte 2016b

V souvislosti se zavedením standardu IFRS 16 dojde i ke změně ve **výkazu o peněžních tocích**. Bude se samozřejmě jednat pouze o změnu jeho struktury, jelikož peněžní výdaje jsou nezávislé na účetním modelu použitého pro vykazování. Při uplatnění standardu IAS 17 byly peněžní toky související s operativním leasingem vykazovány v rámci provozní činnosti. Nyní je třeba peněžní toky rozdělit na dvě části, kterými jsou:

- úhrada jistiny v rámci finanční činnosti,
- úrok vykazovaný v rámci provozní, či finanční činnosti (dle konkrétní účetní politiky nájemce).

Předpokládané dopady shrnuje následující tabulka (Tab. 3.3.)

Tab. 3.3 Předpokládané dopady na výkaz o peněžních tocích

Dopady na výkaz o peněžních tocích (CF)		
Provozní činnost	zvýšení	↑
Finanční činnost	zvýšení	↑
Celkové CF	beze změny	↔

Zdroj: vlastní zpracování

Hlavní požadavky na nové vykazování operativního leasingu shrnuje následující tabulka (Tab. 3.4).

Tab. 3.4 Požadavky na vykazování operativního leasingu

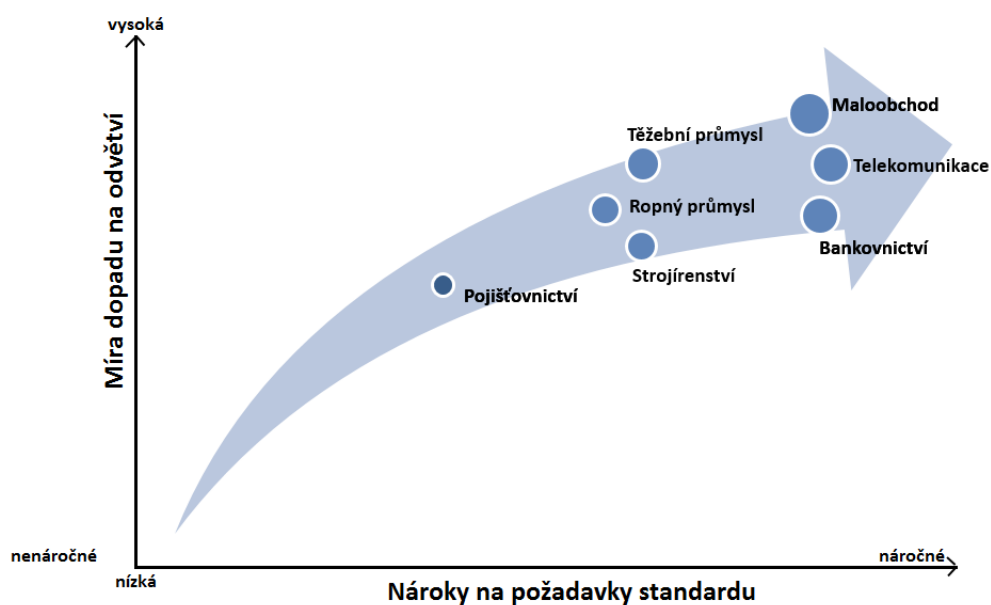
Výkaz o finanční pozici	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivum - Právo na užívání • Leasingový závazek
Výkaz zisku a ztráty	<ul style="list-style-type: none"> • Úrokové náklady z leasingového závazku • Odpis aktiva
Výkaz o peněžních tocích	<ul style="list-style-type: none"> • Úhrada jistiny • Platba úroků

Zdroj: vlastní zpracování podle Deloitte (2016)

Konkrétní dopady nového standardu IFRS 16 na účetní výkazy ještě nejsou známy, jelikož standard bude povinný až od roku 2019. Po vydání konečné podoby standardu v roce 2016 bylo provedeno mnoho odhadů jeho vlivu na účetní výkazy společností či na společnosti obecně.

Výzkum týkající se leasingů uveřejnila na svých webových stránkách společnost Ernst&Young (2016), která se zabývá očekávaným dopadem IFRS 16 na jednotlivé společnosti podle odvětví. Ve výzkumu bylo hodnoceno, do jaké míry budou jednotlivá odvětví standardem IFRS 16 ovlivněna, a zároveň jaké nároky jsou kladeny na splnění požadavků tohoto standardu. Pro lepší přehlednost jsou možné dopady na konkrétní odvětví zobrazeny na Obr. 3.5.

Obr. 3.5 Vliv přijetí IFRS 16 na odvětví

Podle této studie budou největší požadavky kladeny na účetní výkazy společností, které se zabývají maloobchodem a výrobě spotřebního zboží. Rovněž se u těchto společností předpokládá náročná aplikace standardu IFRS 16. Je to z toho důvodu, že si tyto společnosti pronajímají velkou část prodejen, zařízení, distribučních center jakož i vozidel právě formou operativního leasingu. Významně ovlivněny novými požadavky leasingu budou také telekomunikační společnosti. Vzhledem k nové definici leasingu budou tyto společnosti muset změnit přístup ke klasifikaci jednotlivých leasingových smluv. Také budou analyzovat smlouvy, v rámci nichž dávají k dispozici určitá zařízení svým zákazníkům. Mimo jiné mají tyto společnosti obvykle rozsáhlou síť maloobchodních prodejen. Náročná aplikace nového standardu se očekává v oblasti bankovníctví. Banky a jiné finanční subjekty mají rozsáhlé pobočkové sítě, mnoho správních budov, call centra i velké množství bankomatů a musí tedy pečlivě zvážit veškeré leasingové smlouvy. Významný, avšak ne tak velký vliv bude mít standard IFRS 16 na účetní výkazy v odvětvích ropného a plynárenského průmyslu, v těžebním průmyslu a ve strojírenství. Nejmenší vliv je očekáván v oblasti pojišťovnictví. Pojišťovací subjekty budou muset vzít v úvahu všechna významná ujednání uzavřená v souvislosti s pozemky, budovami, vozidly či zařízeními, které nejsou v současné době zachyceny v rozvaze.

3.5 Analýza dopadů změny předpisů na účetní výkazy konkrétního nájemce

Pro praktickou aplikaci této práce byla vybrána telekomunikační společnost Shamob, a. s., a to zejména z toho důvodu, že dle výše uvedených informací se právě v této oblasti očekává významná změna výkazů. Použitá data jsou skutečná data z účetních závěrek a výkazů společnosti. Pro provedení vlivu změny koncepce na ukazatele finanční analýzy musí být nejprve proveden přepočet jednotlivých výkazů a dat potřebných pro další výpočty.

Společnost je členem mezinárodní skupiny a v loňském roce oslavila 20 let fungování na českém trhu. Je předním poskytovatelem telefonních služeb a má více než 6 miliónů zákazníků. Je předním integrovaným operátorem, ale vedle fixních telekomunikačních služeb nabízí také široké portfolio IT služeb a komplexní řešení systémové integrace pro firmy i běžné zákazníky. Svým klientům poskytuje velmi nadstandartní služby ve vysokorychlostní síti, ale i mnohé inovace v oblasti technologií.

Společnost se dlouhodobě zaměřuje na kvalitu svých služeb, klade důraz na péči o zákazníky a korektní chování k obchodním partnerům.

Tato společnost klade důraz na odpovědný přístup ke společnosti, ale i k okolí. Dodržuje férové pravidla podnikání, pomáhá vytvářet prospěšné aplikace a služby, podporuje neziskové organizace, jednotlivce i drobné podnikatele. Její zaměstnanci působí jako dobrovolníci na celé řadě míst republiky.

V roce 2016 využívalo mobilní služby přes 6 miliónů zákazníků. Téměř 3,7 miliónů zákazníků byli zákazníci tarifních služeb a zbývající zákazníci využívali předplacenou kartu. Průměrný měsíční podíl zákazníků, kteří přestali využívat služby operátora, byl 1,4 %. V roce 2016 zákazníci protelefonovali v průměru 157 minut měsíčně, což je o 1,3 % více než v roce předchozím. Spotřeba SMS se téměř nezměnila, objem dat však meziročně vzrostl o 82 % a přesáhl 32 100 terabytů.

Tab. 3.5 Vývoj zákazníků telekomunikační společnosti

V tisících	2015	2016	Meziroční změna
Počet zákazníků – mobilní služby	6 018	6 048	0,5 %
Tarifní zákazníci	3 596	3 688	2,5 %
Zákazníci s předplacenou kartou	2 422	2 360	-2,5 %
Noví zákazníci	18	30	66,7 %
Tarifní zákazníci	94	89	-7,2 %
Zákazníci s předplacenou kartou	-76	-59	
Průměrná měsíční ztráta zákazníků	1,5 %	1,4 %	-0,1 p. b.
Tarifní zákazníci	0,6 %	0,5 %	-0,1 p. b.

Zdroj: vlastní zpracování podle interních výkazů za rok 2016

Finanční situace společnosti je dlouhodobě stabilní a vyrovnaná. Účetní závěrky jsou sestaveny dle Mezinárodních standardů finančního výkaznictví (IFRS) a byly povinně ověřeny auditorem. Společnost vykazuje v souladu s IFRS má tedy povinnost nejpozději v účetní závěrce pro rok 2019 vykazovat leasingy dle standardu IFRS 16. Společnost

uvádí, že aplikace nového standardu významně ovlivní účetní závěrku, zejména v oblasti vykazování operativního leasingu ve výkazu finanční pozice. Aktivita, procesy i systémy společnosti jsou složité a společnost předpokládá, že bude potřebovat několik měsíců na zavedení nových účetních pravidel a odhadů v souvislosti s novým standardem. Zároveň dodává, že důsledky vlivu nového standardu dosud není možné odhadnout. V současné době tedy vyhodnocuje potenciální dopady přijetí standardu IFRS 16 a o dřívější aplikaci zatím neuvažuje.

Vykazovaný operativní leasing

Společnost si pronajímá množství majetku jak formou finančního, tak i operativního leasingu. V souvislosti se zavedením nového standardu bude dalším předmětem práce právě vykazování operativního leasingu. O úhradách operativního pronájmu je v průběhu doby trvání nájmu účtováno rovnoměrně do zisku nebo ztráty běžného období.

Jak již bylo zmíněno, společnost se zabývá telekomunikačními službami, IT službami a poskytuje komplexní řešení systémové integrace. K tomu využívá soustavy zařízení mobilních sítí. Součástí těchto sítí musí být komunikační základnové stanice, optické kabely, optická vlákna a mikrovlnné spoje. Tato zařízení musí společnost vlastnit, nebo je musí mít v pronájmu. V současné době si tento majetek pronajímá formou leasingu. Optická vlákna jsou financována zejména prostřednictvím leasingu finančního, ostatní pak formou leasingu operativního. V malém měřítku jsou pronajaty rovněž administrativní budovy, zde už však není operativní leasing hlavním zdrojem financování. Pro odhad dopadů je tedy uvažováno, že zde operativní leasing spočívá pouze v nájemném výše uvedeného zařízení. Následují stručné definice výše uvedených zařízení.

Komunikační základnové stanice (viz Obr. 3.6) tvoří celý systém základnových stanic. Jsou to části sítě GSM, která zodpovídá za přenos a příjem rádiového signálu z mobilního telefonu. Systém těchto stanic provádí překódování hovorových kanálů či přidělování radiových kanálů jednotlivým mobilním telefonům (Hrstka, 2011).

Mikrovlnné spoje se používají k propojení vysílačů mezi sebou nebo vysílačů s lokalitami páteří sítě v případech, kdy nejsou dostupné optické kabely.

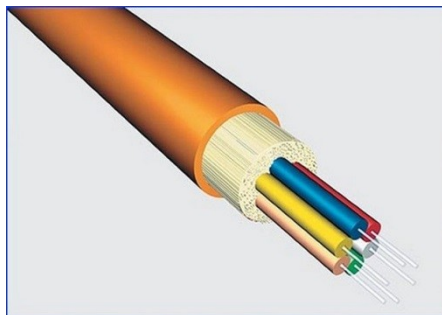
Obr. 3.6 Komunikační základnová stanice

Zdroj: interní výkazy společnosti

Přenosovým mediem pro optickou síť jsou **optická vlákna** (viz Obr. 3.7). Jeho úkolem je dopravit světelný paprsek od zdroje k cíli s co nejnížší ztrátou (Hrstka, 2011). Páteřní optická síť společnosti Shamob, a. s., nyní pokrývá komunikaci mezi více než 60 největšími městy České republiky.

Obr. 3.7 Optická vlákna uvnitř optického kabelu

Zdroj: interní výkazy společnosti Shamob, a. s.

Platby nájemného jsou hrazeny dopředu, rovnoměrně rozloženy po dobu trvání leasingu. Splátky operativního leasingu vykazuje společnost ve výkazu zisku a ztráty. Nájemné je stanoveno téměř vždy pevnou částkou.

Operativní leasing zařízení je sjednáván dle typu zařízení v rozmezí 8 – 13 let a společnost nemá možnost odkupu pronajatého zařízení po skončení doby nájmu. Pro přepočítání operativního leasingu byla doba leasingu odhadnuta na 10 let. Určená doba leasingu je použita rovněž jako doba odepisování. Je to z toho důvodu, že ekonomická životnost daného aktiva pravděpodobně nebude nižší, než sjednaná doba leasingu.

Výpůjční přírůstková úroková míra pro diskontování peněžních toků byla na základě všech dostupných informací stanovena na 5 %. Pro další potřeby práce nebylo uvažováno s bonusy v podobě snížení nájemného na počátku leasingu ani jiných obdobných pobídek.

Nyní dojde k přepočtu závazku ze současných leasingových smluv na současnou hodnotu zbylých leasingových plateb využitím výpůjční přírůstkové úrokové míry. Závazky z operativního leasingu jsou spláceny způsobem uvedeným v následující tabulce (viz Tab. 3.6).

Tab. 3.6 Splátky operativního leasingu

<i>K 31. prosinci 2015 (v mil. Kč)</i>	
Do 1 roku	3 809
Od 1 do 5 let	2 502
Nad 5 let	1 814
Celkem	8 125

Zdroj: výroční zpráva Shamob, a. s. za rok 2015

Ocenění závazku z leasingu je odvozeno od souhrnu leasingových závazků pro závazky splatné do 1 roku, od 1 do 5 let a nad 5 let dle. Do analýzy tedy vstupují tato data. Částky jsou diskontovány výše uvedenou diskontní sazbou. Výsledný diskontovaný závazek z leasingu pak činí 5 526,73 mil. Kč.

$$\frac{3\,809}{(1 + 0,05)} + \frac{2\,502}{(1 + 0,05)^5} + \frac{1\,814}{(1 + 0,05)^{10}} \doteq 6\,701,64 \text{ mil. Kč}$$

Nyní je nutné spočítat úrok pro první rok. Ten činí 335,08 mil. Kč ($6\,701,64 \cdot 0,05$). Hodnota „práva na užívání“ bude totožná s hodnotou leasingového závazku, jelikož nejsou známy žádné počáteční přímé náklady. Výsledná hodnota zařazená do aktiv bude tedy 6 701,64 mil. Kč.

Dle IFRS 16 bude toto „právo k užívání“ odpisováno stejně jako jiné aktivum. Jak již bylo uvedeno, doba odpisování bude shodná s dobou trvání leasingu, jelikož nelze předpokládat, že by ekonomická životnost aktiva byla nižší než tato doba.

Uvážíme-li tedy dobu leasingu na 10 let, tak při rovnoměrném odpisování bude první roční odpis vypočten následovně:

$$6\,701,64 \div 10 \doteq 670 \text{ mil. Kč}$$

Hodnota „práva na užívání“ bude po prvním roce 6 031,48 mil. Kč, tedy hodnota původního práva na užívání snižena o roční odpis. Společnost se rozhodla vykazovat „právo na užívání“ jako součást aktiv, konkrétně v položce Dlouhodobý hmotný majetek a jeho hodnotu uvede v komentáři k této položce. Celková hodnota dlouhodobých aktiv tedy vzroste o 6 031,48 mil. Kč. Leasingový závazek bude rozdělen na krátkodobou a dlouhodobou část (viz Tab. 3.7 a Tab. 3.8). Původní výkaz o finanční situaci je uveden v Příloze č. 1 a výkaz o úplném výsledku je uveden v Příloze č. 2.

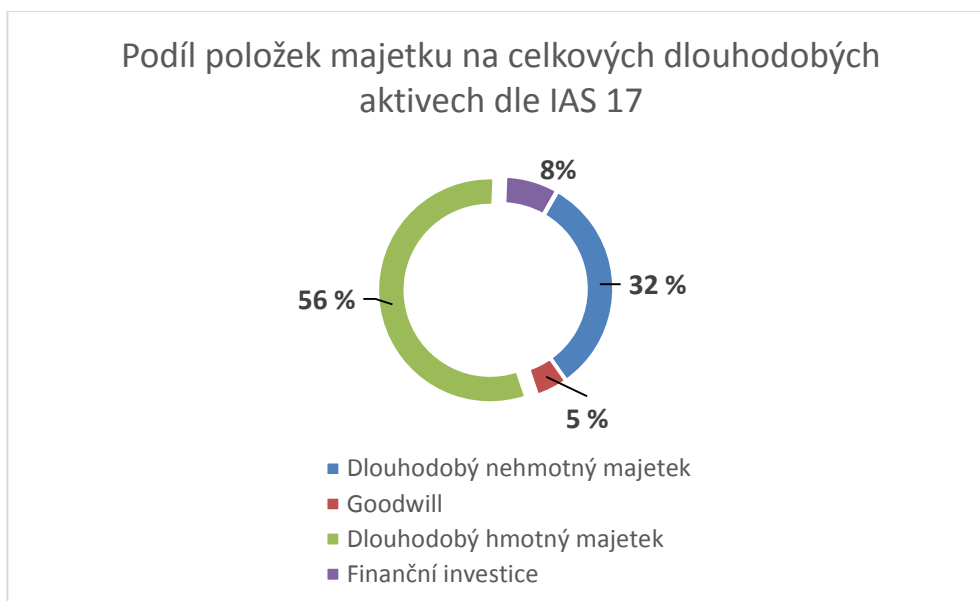
Tab. 3.7 Rozvaha společnosti Shamob, a. s. - výňatek

<i>Za rok 2015, (mil. Kč), zaokrouhleno</i>	IAS 17	IFRS 16
AKTIVA		
Dlouhodobý hmotný majetek	15 513	21 544
Dlouhodobý nehmotný majetek	8 867	8 867
Ostatní dlouhodobá aktiva	3 427	3 427
Dlouhodobá aktiva celkem	27 807	33 838
Zásoby	691	691
Obchodní a jiné pohledávky	5 397	5 397
Krátkodobé bankovní financování	58	58
Zaplacená záloha na daň z příjmů	339	339
Peněžní prostředky a jiné ekvivalenty	3 408	3 408
Ostatní krátkodobá aktiva	412	412
Oběžná aktiva celkem	10 305	10 305
Aktiva celkem	38 112	44 143
PASIVA		
Vlastní kapitál	30 840	30 170
Dlouhodobé závazky	2 118	8 485
Krátkodobé závazky	5 154	5 489
Závazky celkem	7272	13 974
Vlastní kapitál a závazky celkem	38 112	44 143

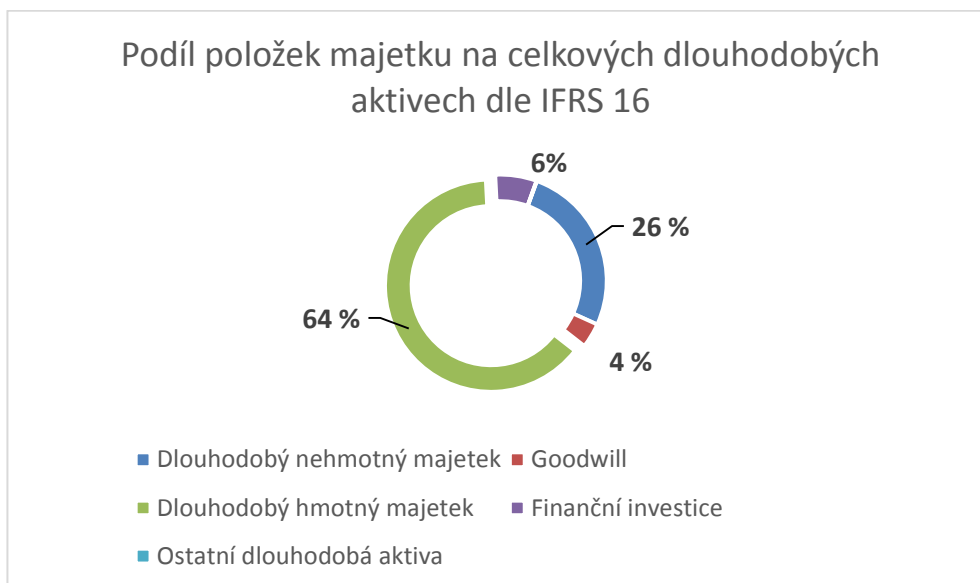
Zdroj: vlastní zpracování podle výroční zprávy za rok 2015

Podíly jednotlivých položek aktiv na celkových dlouhodobých aktivech před a po zavedení nového standardu popisují Grafy 3.1 a 3.2.

Graf 3.1 Podíl majetku na celkových dlouhodobých aktivech dle IAS 17

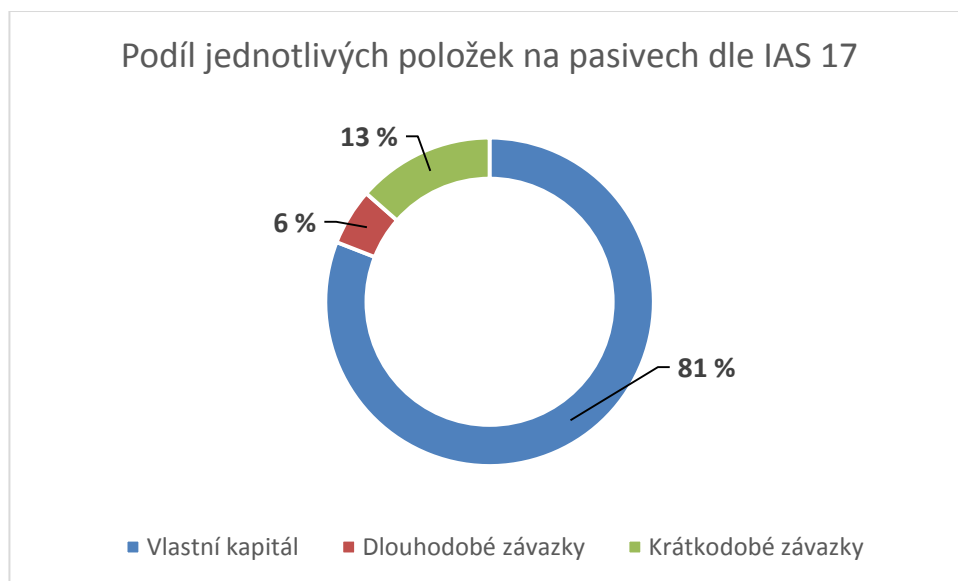
Graf 3.2 Podíl majetku na celkových aktivech dle IFRS 16

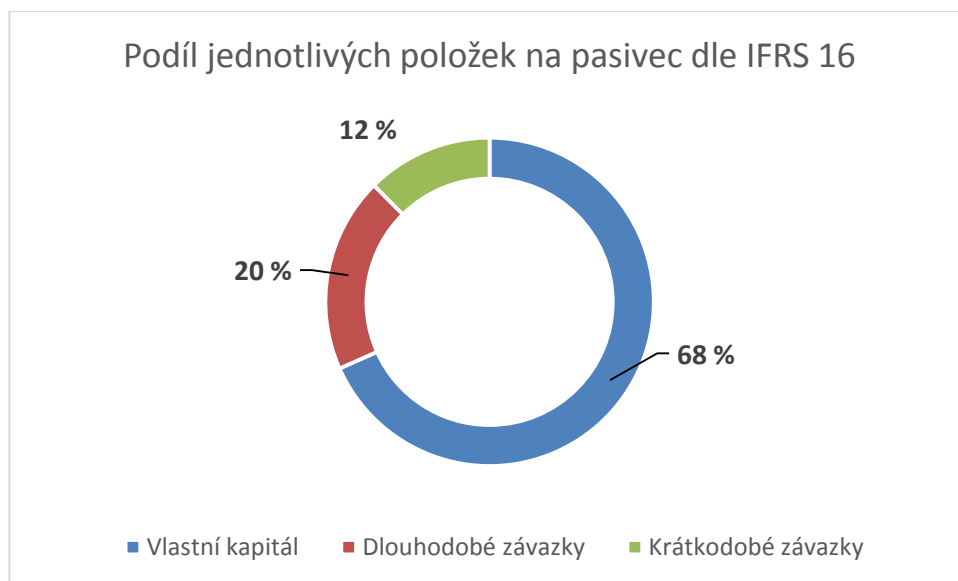
Z hlediska aktiv lze vidět změnu dlouhodobého majetku o hodnotu „práva na užívání“ sníženého o odpisy. Rozdíl činní 6031, 48 mil. Kč. Tento rozdíl byl zařazen do položky dlouhodobého hmotného majetku. Původní podíl dlouhodobého majetku na celkových dlouhodobých aktivech činil 56 %. Tento podíl se po vykázání operativního leasingu zvýšil na 64 %. Původní hodnota dlouhodobého majetku se zvýšila o

necelých 28 %. Podíl dlouhodobých aktiv na celkových aktivech činil před zavedením standardu 73 %, po zavedení činil tento podíl 76 %.

Graf 3.3 Podíl jednotlivých položek na pasivech dle IAS 17

Graf 3.4 Podíl jednotlivých položek na pasivech dle IFRS 16

Z hlediska pasiv lze vidět výraznou změnu právě v položce dlouhodobých závazků. Tato hodnota vzrostla z 6 % na celkových pasivech na celých 20 %.

Tab. 3.8 Výkaz úplného výsledku společnosti Shamob, a. s. - výňatek

Za rok 2015, (mil. Kč)	IAS 17	IFRS 16
Tržby	26 841	26 841
Provozní náklady (bez odpisů)	16 169	15 054
EBITDA	10 672	11 787
odpisy	4701	5 371
EBIT	5 971	6 416
Finanční výnosy	133	133
Finanční náklady	111	111
Úroky	88	423
EBT	5 905	6 015
Daně	1 198	1 198
EAT	4 707	4 817

Zdroj: vlastní zpracování dle výroční zprávy za rok 2015

Ve výroční zprávě společnost uvádí náklad z operativního leasingu ve výši 1 115 mil. Kč. O tento náklad tedy musí být sníženy provozní náklady, kam společnost zahrnovala náklady z operativního leasingu. Dále se navýší položka odpisů, a to o odpis prvního roku a rovněž položka úroků o příslušný úrok pro první rok.

4 Vliv změny koncepce na ukazatele finanční analýzy ve vybraném subjektu

Z hlediska vlivu na ukazatele finanční analýzy existuje řada teorií, jak se budou tyto ukazatele pravděpodobně vyvíjet. V rámci této části bude provedena analýza tohoto vlivu a zhodnocení, zda jsou tyto předpoklady splněny.

Hlavní funkcí všech výše uvedených účetních výkazů je poskytnout informace uživatelům o majetku, dlužích, vlastním jmění, nákladech a výnosech i výsledku hospodaření. Musí být proto sestaveny podle zásad srozumitelnosti, významnosti, spolehlivosti a srovnatelnosti, aby jim odborná veřejnost rozuměla a byla schopna údajů využívat. Pro provedení komplexní analýzy a zhodnocení finanční situace podniku, je třeba získat zdroje dat, které obsahují právě účetní výkazy – rozvaha, výkaz zisku a ztráty a výkaz cash flow. Dopad standardu IFRS 16 bude významný rovněž z pohledu finančních ukazatelů, kterých existuje opravdu velké množství. Předmětem další analýzy však budou pouze ty, u kterých se určitá změna očekává.

Jednou z hlavních myšlenek nového standardu je zvýšení srovnatelnosti účetních závěrek mezi společnostmi, které si pořizují majetek právě formou leasingu. Existuje řada společností, kterým se změní mnoho klíčových ukazatelů odvozených od hodnoty aktiv, závazků či zisku vykázaného společnostmi. Je třeba si uvědomit, že změna klíčových finančních ukazatelů, a to zejména v neprospěch společnosti, může mít vliv také na systém odměňování zaměstnanců, managementu či vliv na dividendovou politiku společnosti.

Hlavními příčinami změny ukazatelů jsou zejména:

- vykazání dříve nevykázaného aktiva v podobě „práva k užívání“,
- vykazání dříve nevykázaného finančního závazku z leasingu,
- vykazání úroků a odpisů místo dříve vykazovaného provozního nákladu.

4.1 Poměrové ukazatele

Předmětem další analýzy jsou poměrové ukazatele finanční analýzy.

4.1.1 Ukazatele rentability

Rentabilita, resp. výnosnost vloženého kapitálu, je měřítkem schopnosti dosahovat zisku za použití investovaného kapitálu. (Knápková a kol., 2013). U ukazatelů rentability se obecně očekává jejich zhoršení (viz Tab. 4.1).

Rentabilita celkového kapitálu (Rentabilita aktiv) ROA

Jedná se o velmi důležitý ukazatel, který měří produkční sílu podniku. Měříme jím výkonost podniku bez vlivu zadlužení a daňového zatížení.

$$ROA = \frac{EBIT}{Aktiva} \quad (4.1)$$

Čitatel tohoto vzorce zahrnuje zisk – EBIT, který se může vyvíjet všemi směry. Pravděpodobně ale dojde ke zvýšení, jelikož nezahrnuje úroky. Větší vliv však bude mít jmenovatel, neboli zvýšení celkových aktiv. Proto se předpokládá pokles rentability aktiv.

Výpočet rentability aktiv dle vzorce 4.1:

$$ROA_{IAS17} = \frac{5\,971}{38\,112} = 0,1566 = 15,6 \%$$

$$ROA_{IFRS16} = \frac{6\,416}{44\,143} = 0,1453 = 14,5 \%$$

Tento předpoklad byl naplněn a není neočekávaný. Podíl aktiv pořízených na leasing není v poměru k celkové hodnotě aktiv nijak velký, takže relativní nárůst není tak markantní. Zvýšení hodnoty aktiv je zde v poměru ke zvýšení hodnoty EBITu významnější.

Rentabilita vlastního kapitálu ROE

Měřením rentability vlastního kapitálu lze vyjádřit výnosnost kapitálu vloženého vlastníky podniku. Rentabilitu vlastního kapitálu počítáme jako poměr zisku a vlastního kapitálu. Jak již bylo zmíněno, po přechodu na nový standard se počítá s mírnými odchylkami zisku, což se v konečném důsledku promítne i do hodnoty vlastního kapitálu.

Tento ukazatel se však může měnit všemi směry. Je třeba podotknout, že dosahované hodnoty rentabilit je nutné posuzovat v delším časovém úseku.

$$ROE = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Vlastní kapitál}} \quad (4.2)$$

Výpočet rentability vlastního kapitálu dle vzorce 4.2:

$$ROE_{IAS\ 17} = \frac{4\ 707}{30\ 840} = 0,1526 = 15,3 \%$$

$$ROE_{IFRS\ 16} = \frac{4\ 817}{30\ 170} = 0,1596 = 16 \%$$

U rentability vlastního kapitálu nastala opačná situace. Rentabilita vlastního kapitálu vzrostla téměř o 1 %. Je to z toho důvodu, že hodnota čistého zisku v konečném důsledku vzrostla více, než změna hodnoty vlastního kapitálu.

Tab. 4.1 Předpokládané a skutečné dopady změny předpisu na rentabilitu společnosti

Ukazatel	Výpočet	Předpokládaný dopad	Zdůvodnění	Skutečný dopad
Rentabilita aktiv (ROA)	EBIT / Aktiva		Zvýšení hodnoty aktiv	
Rentabilita vlastního kapitálu	Čistý zisk / Vlastní kapitál		Změna obou hodnot	

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.2 Ukazatele zadluženosti

Operativní leasing je, jako všechny druhy leasingu, způsobem financování majetku cizími zdroji. Mnoho společností však doposud nevykazovalo tento druh leasingu v rámci rozvahy, a tudíž byl tak skryt před ukazateli zadluženosti. Se zavedením nového standardu se očekává nárůst ukazatelů zadluženosti, a to právě u společností s velkým objemem operativního leasingu (viz Tab. 4.2).

Ukazatel celkové zadluženosti

Celková zadluženost je základním ukazatelem zadluženosti. Ta vyjadřuje, jaký podíl na aktivech je kryt cizími zdroji. Aktiva najatá prostřednictvím leasingu jsou kryta cizími zdroji, ukazatel by se měl zcela logicky navýšit.

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Aktiva celkem}} \quad (4.3)$$

Výpočet celkové zadluženosti dle vzorce 4.3:

$$\text{Celková zadluženost}_{IAS\ 17} = \frac{7\ 272}{38\ 112} = 0,1908 = 19\ \%$$

$$\text{Celková zadluženost}_{IFRS\ 16} = \frac{13\ 974}{44\ 143} = 0,3166 = 32\ \%$$

Míra zadluženosti

Míru zadluženosti poměruje cizí a vlastní kapitál. Tento ukazatel se pravděpodobně dočká, v souvislosti se zavedením standardu IFRS 16, značného nárůstu, jelikož změna způsobí jak změnu jmenovatele, tak i změnu čitatele. Bude docházet k růstu sumy závazků i pravděpodobnému poklesu vlastního kapitálu.

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Vlastní kapitál}} \quad (4.4)$$

Výpočet míry zadluženosti dle vzorce 4.4:

$$\text{Míra zadluženosti}_{IAS\ 17} = \frac{7\ 272}{30\ 840} = 0,2358 = 24\ \%$$

$$\text{Míra zadluženosti}_{IFRS\ 16} = \frac{13\ 974}{30\ 170} = 0,4632 = 46\ \%$$

Krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem

Opačný efekt lze očekávat u krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem, který poměruje vlastní kapitál a dlouhodobý majetek účetní jednotky. Pomocí tohoto ukazatele zjišťujeme, zda není ohrožena kontinuita podnikání. Vyjadřuje, že dlouhodobý majetek využívaný pro hlavní činnost podniku má být přednostně kryt z větší části vlastním kapitálem. (Knápková a kol., 2013)

$$\text{Krytí DM vlastním kapitálem} = \frac{\text{Vlastní kapitál}}{\text{Dlouhodobý majetek}} \quad (4.5)$$

Výpočet krytí DM vlastním kapitálem dle vzorce 4.2:

$$\text{Krytí DM vlastním kapitálem}_{IAS\ 17} = \frac{30\ 840}{27\ 807} = 1,11$$

$$\text{Krytí DM vlastním kapitálem}_{IFRS\ 16} = \frac{30\ 170}{33\ 838} = 0,8916$$

Úrokové krytí

Úrokové krytí charakterizuje výši zadluženosti pomocí schopnosti podniku splácet úroky. Tento ukazatel je v případě financování cizími úročenými zdroji velmi významný.

$$\text{Úrokové krytí} = \frac{EBIT}{\text{Nákladové úroky}} \quad (4.6)$$

Z hlediska vlivu nového standardu bude tento ukazatel ovlivněn dopadem nových pravidel na zisk před zdaněním a úroky, který se navýší o úroky z leasingu, tak i navýšením úroků jako takových. V konečném důsledku dojde pravděpodobně k poklesu tohoto ukazatele.

Výpočet úrokového krytí dle vzorce 4.6:

$$\text{Úrokové krytí}_{IAS\ 17} = \frac{5\ 971}{88} = 67,8523$$

$$\text{Úrokové krytí}_{IFRS\ 16} = \frac{6\ 416}{423} = 15,1645$$

Značné zhoršení vykazují ukazatele zadluženosti. Celková zadluženost vzrostla společně s mírou zadluženosti. Ve spojitosti s vykazováním operativního leasingu dle IFRS 16 jako nástroje financování, a z důvodu vykazování úroků z něj došlo k značnému poklesu ukazatele úrokového krytí. Tento ukazatel se dočkat největšího propadu, avšak předpoklad zhoršení ukazatelů zadlužení byl naplněn.

Hodnota ukazatele krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem v původní podobě napovídala, že společnost využívala vlastní kapitál i ke krytí oběžných aktiv, což svědčí o tom, že společnost upřednostňuje finanční stabilitu před výnosem.

Tab. 4.2 Předpokládané a skutečné dopady změny předpisu na zadluženost společnosti

Ukazatel	Výpočet	Předpokládaný dopad	Zdůvodnění	Skutečný dopad
Celková zadluženost	Cizí zdroje / Aktiva celkem		Zvýšení hodnoty závazků a případný pokles vlastního kapitálu	
Míra zadluženosti	Cizí zdroje / Vlastní kapitál		Růst závazků a pokles vlastního kapitálu	
Krytí dlouhodobého majetku vlastním kapitálem	Vlastní kapitál / Dlouhodobý majetek		Zvýšení hodnoty aktiv	
Úrokové krytí	EBIT / Nákladové úroky		Vliv úroků	

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 4.2 vyplývá, že všechny předpoklady změn zadluženosti byly naplněny.

4.1.3 Ostatní ukazatele

Obratovost aktiv

Zvýšení hodnoty celkových aktiv ovlivní rovněž obratovost aktiv. Hodnotu tohoto ukazatele zjistíme jako poměr tržeb a aktiv. Výsledkem je zjištění, zda je velikost aktiv v rozvaze v poměru k hospodářským aktivitám přiměřená. Předpokládaným dopadem zavedení nového standardu je pak snížení hodnoty tohoto ukazatele.

$$\text{Obratovost aktiv} = \frac{\text{Tržby}}{\text{Aktiva}} \quad (4.7)$$

Výpočet obratu aktiv dle vzorce 4.7:

$$\text{Obratovost aktiv}_{IAS 17} = \frac{26\,841}{38\,112} = 0,7043$$

$$\text{Obratovost aktiv}_{IFRS\ 16} = \frac{26\ 841}{44\ 143} = 0,608$$

Hodnota tohoto ukazatele vykázala snížení, avšak ani hodnota původního ukazatele není v pořádku. Nízká hodnota tohoto ukazatele vyjadřuje neúměrnou majetkovou vybavenost podniku a jeho neefektivní využití.

Běžná likvidita

U ukazatele běžné likvidity lze očekávat mírný pokles. „Právo na užívání“ představuje dlouhodobé aktivum, avšak krátkodobé závazky vzrostou o část splatnou v příštím roce.

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{Krátkodobé závazky}} \quad (4.8)$$

Výpočet běžné likvidity dle vzorce 4.8:

$$\text{Běžná likvidita}_{IAS\ 17} = \frac{10\ 305}{5\ 154} = 1,999$$

$$\text{Běžná likvidita}_{IFRS\ 16} = \frac{10\ 305}{5\ 489} = 1,8773$$

Hodnota běžné likvidity by se obecně měla pohybovat v rozmezí 1,5-2,5. V tomto případě lze vidět mírné snížení běžné likvidity, avšak hodnota dle IFRS 16 je stále vyhovující.

Shrnutí předpokládaných dopadů na ostatní poměrové ukazatele finanční analýzy obsahuje následující tabulka (Tab. 4.3).

Tab. 4.3 Předpokládané a skutečné dopady změny předpisu na ostatní ukazatele

Ukazatel	Výpočet	Předpokládaný dopad	Zdůvodnění	Skutečný dopad
Obratovost aktiv	Tržby / aktiva		Zvýšení hodnoty aktiv	
Běžná likvidita	Oběžná aktiva / Krátkodobé závazky		Zvýšení hodnoty závazků	

Zdroj: vlastní zpracování

4.2 Modely finanční analýzy

Výsledkem finanční analýzy by mělo být celkové zhodnocení finanční situace podniku, identifikace významných činitelů ovlivňujících daný stav hospodaření do budoucna či návrhy a doporučení pro zlepšení. Pro komplexní zhodnocení stavu společnosti stojí řada expertů před problémem, které dílčí ukazatele vybrat, jakou významnost jim přiřadit a jak je vyjádřit v podobě jedné charakteristiky. Z tohoto důvodu existují souhrnné ukazatele.

Literatura rozlišuje dva druhy ukazatelů:

- bankrotní modely (zjištění zda firmě nehrozí bankrot) a
- bonitní modely (diagnostika finančního zdraví za pomoci bodového hodnocení).

Zavedení nového standardu IFRS 16 bude mít vliv i na některé modely finanční analýzy. Dopady na některé z modelů jsou popsány níže. Z hlediska modelů bude popsán vliv na Altmanův model (Z-skóre) a index IN05.

4.2.1 Altmanův model

Pomocí Altmanova modelu počítáme pro podniky takzvané Z-skóre. Jeho výpočet je proveden součtem pěti poměrových ukazatelů, kterým jsou přiřazeny určité váhy. V souvislosti se standardem IFRS 16 je podstatné, že čtyři z těchto poměrových ukazatelů v sobě zahrnují hodnotu celkových aktiv a u posledního je zahrnuta hodnota závazků. Je patrné, že právě z tohoto důvodu lze očekávat změnu hodnoty Z-skóre právě u společností s velkým objemem najatého majetku prostřednictvím operativního leasingu (viz Tab. 4.4).

Tab. 4.4 Předpokládaný dopad změny předpisu na Z-skóre

Označení	Ukazatel	Dopad	Zdůvodnění
X ₁	Čistý pracovní kapitál / Aktiva		Růst aktiv, ČPK se významně nezmění
X ₂	Nerozdělený zisk / Aktiva		Nerozdělený zisk pravděpodobně lehce poklesne, vliv nárůstu aktiv bude významnější
X ₃	EBIT / Aktiva		EBIT může narůst o nově vykazované úroky, avšak růst aktiv bude významnější
X ₄	Tržní hodnota vlastního kapitálu / Celkové závazky		Vlastní kapitál pravděpodobně mírně poklesne, vliv nárůstu aktiv bude významnější
X ₅	Tržby / Aktiva		Růst aktiv, konstantní tržby

Zdroj: vlastní zpracování

Celkovou hodnotu Z-skóre pak nejčastěji zjistíme pomocí vzorce 4.9:

$$Z = 0,717 \cdot X_1 + 0,847 \cdot X_2 + 3,107 \cdot X_3 + 0,420 \cdot X_4 + 0,998 \cdot X_5 \quad (4.9)$$

Problémem je zde u většiny podniků určení tržní hodnoty vlastního kapitálu. Dle Krupová a kol. (2013) je vhodné držet se konzervativního odhadu, ale lze použít i účetní hodnotu vlastního kapitálu. Tato hodnota tedy byla využita pro propočet Altmanova Z-skóre. Výsledná hodnota indexu se porovná s hodnotou z následující tabulky (Tab. 4.5):

Tab. 4.5 Vyhodnocení hodnoty Z-skóre

$Z < 1,81$	U podniku existuje pravděpodobnost bankrotu
$1,81 < Z < 2,99$	Šedá zóna – nevyhraněný výsledek
$Z > 2,99$	Podnik je v dobré situaci

Zdroj: Krupová a kol. 2013

Pro výpočet je potřeba zjistit hodnotu Čistého pracovního kapitálu. Tu vypočítáme dle vzorce 4.10:

$$\check{CPK} = \text{Oběžná aktiva} - \text{Krátkodobé cizí zdroje} \quad (4.10)$$

$$\check{CPK}_{IAS\ 17} = 10\ 305 - 5\ 154 = 5\ 151 \text{ mil. Kč}$$

$$\check{CPK}_{IFRS\ 16} = 10\ 305 - 5\ 489 = 4\ 816 \text{ mil. Kč}$$

Dále potřebujeme hodnotu nerozděleného zisku. Tu zjistíme z účetních výkazů společnosti a činí 29 818 mil. Kč (viz Příloha č. 1). Provedený výpočet ilustrují následující tabulky (Tab. 4.6 a Tab. 4.7).

Tab. 4.6 Výpočet Z-skóre dle IAS 17

Výpočet Z-skóre dle IAS 17				
Označení	Ukazatel	Hodnota ukazatele	Váha	Výsledná hodnota
X ₁	Čistý pracovní kapitál / Aktiva	0,1352	0,717	0, 0969
X ₂	Nerozdělený zisk / Aktiva	0,7824	0,847	0,6627
X ₃	EBIT / Aktiva	0,1567	3,107	0,4857
X ₄	Tržní hodnota vlastního kapitálu / Celkové závazky	4,2409	0,42	1,7812
X ₅	Tržby / Aktiva	0,7043	0,998	0,7023
Celkem				3,729
Vyhodnocení	Podnik je v dobré situaci			

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 4.7 Výpočet Z-skóre dle IFRS 16

Výpočet Z-skóre dle IFRS 16				
Označení	Ukazatel	Hodnota ukazatele	Váha	Výsledná hodnota
X ₁	Čistý pracovní kapitál / Aktiva	0,1091	0,717	0,0782
X ₂	Nerozdělený zisk / Aktiva	0,6755	0,847	0,5721
X ₃	EBIT / Aktiva	0,1453	3,107	0,4506
X ₄	Tržní hodnota vlastního kapitálu / Celkové závazky	2,16	0,42	0,9068
X ₅	Tržby / Aktiva	0,608	0,998	0,6068
Celkem				2,615
Vyhodnocení	Šedá zóna nevyhraněných výsledků			

Zdroj: vlastní zpracování

Již na první pohled je patrné, že společnost propadla z pásma dobré situace do pásma šedé zóny nevyhraněných výsledků. Původní hodnota byla přitom relativně vysoko nad hranicí prosperity. Z hlediska Z-skóre bude tedy dopad přijetí standardu IFRS 16 významný.

Hodnota indexu byla ovlivněna nejvíce poklesem poměru tržní kapitalizace a celkových závazků. Je to proto, že hodnota závazků se opravdu značně zvýšila. Poté rovněž poklesem poměru nerozděleného zisku na celkových aktivech.

Nejvýznamnější dopad na Z-skóre má tedy zcela zřetelně změna vykazování leasingu ve výkazu o finanční pozici, nikoliv už rozdělení nákladů na odpis a úrok zahrnutých ve výkazu úplného výsledku.

4.2.2 Index IN05

Index IN05 je zatím posledním známým indexem Inky a Ivana Neumaierových. Tento index je aktualizací indexu IN01. Až na některé odchylky ukazatelů je tento index konstrukčně podobný Altmanovu Z-skóre. Dopad zavedení nového standardu IFRS 16 je zde méně zřejmý, přesto lze rovněž předpokládat jeho snížení.(viz Tab. 4.8).

Tab. 4.8 Předpokládaný dopad změny předpisu na index IN05

Označení	Ukazatel	Dopad	Zdůvodnění
A	Aktiva / Závazky		Růst aktiv, růst závazků – růst aktiv nepatrně vyšší
B	EBIT / Úroky		Nárůst EBITu i úroků. Celkový efekt závisí na velikosti EBITu.
C	EBIT / Aktiva		EBIT může narůst o nově vykazované úroky, avšak růst aktiv bude významnější
D	Tržby / Aktiva		Růst aktiv, konstantní tržby
E	Oběžná aktiva / Krátkodobé závazky		Menší navýšení krátkodobých závazků

Zdroj: vlastní zpracování

$$IN05 = 0,13 \cdot A + 0,04 \cdot B + 3,97 \cdot C + 0,21 \cdot D + 0,09 \cdot E \quad (4.11)$$

Výsledné zhodnocení podniku je nutné provést dle následující tabulky (Tab. 4.9):

Tab. 4.9 Vyhodnocení hodnoty indexu IN05

IN05 < 0,9	Podnik netvoří hodnotu
0,9 < IN05 < 1,6	Šedá zóna – nevyhraněné výsledky
IN05 > 1,6	Podnik hodnotu tvoří

Zdroj: Krupová a kol. (2013)

Tab. 4.10 Výpočet indexu IN05 dle IAS 17

Výpočet IN05 dle IAS 17				
Označení	Ukazatel	Hodnota ukazatele	Váha	Výsledná hodnota
A	Aktiva / Závazky	5,241	0,13	0,6813
B	EBIT / Úroky	67,8523	0,04	2,7141
C	EBIT / Aktiva	0,1567	3,97	0,622
D	Tržby / Aktiva	0,7043	0,21	0,1479
E	Oběžná aktiva / Krátkodobé závazky	1,9994	0,09	0,1799
Celkem				4,345
Vyhodnocení	Podnik tvoří hodnotu			

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 4.11 Výpočet indexu IN05 dle IFRS 16

Výpočet IN05 dle IFRS 16				
Označení	Ukazatel	Hodnota ukazatele	Váha	Výsledná hodnota
A	Aktiva / Závazky	3,1591	0,13	0,4107
B	EBIT / Úroky	15,1645	0,04	0,6066
C	EBIT / Aktiva	0,1453	3,97	0,577
D	Tržby / Aktiva	0,608	0,21	0,1277
E	Oběžná aktiva / Krátkodobé závazky	1,8774	0,09	0,169
Celkem				1,891
Vyhodnocení	Podnik tvoří hodnotu			

Zdroj: vlastní zpracování

Rovněž u indexu IN05 došlo ke zhoršení (viz Tab. 4.10 a Tab. 4.11). Toto zhoršení bylo primárně způsobeno ukazatelem úrokového krytí, který se dočkal značného poklesu. V této situaci lze tedy komentovat, že změnu způsobila především změna ve výkazu o úplném výsledku. V této situaci lze říci, že i přesto, že došlo k výrazné změně tohoto indexu, se podnik stále nachází v pásmu prosperity, kdy dochází k tvorbě hodnoty podniku.

5 Závěr

Cílem diplomové práce bylo porovnání koncepce leasingu podle IAS 17 a IFRS 16, provedení analýzy vlivu změny vykazování operativního leasingu na jednotlivé položky účetních výkazů u nájemce a zhodnocení výsledných dopadů přijetí nového standardu IFRS 16 z pohledu ukazatelů finanční analýzy u nájemce.

První kapitola byla zaměřena na teoretický popis finančního a operativního leasingu dle současné koncepce. Obsahem kapitoly bylo vysvětlení důvodů k celosvětové harmonizaci v oblasti účetnictví. Hlavní obsahovou náplní této kapitoly bylo vymezení leasingu z pohledu mezinárodních účetních standardů IAS/IFRS, a to z pohledu dosud platného standardu IAS 17 ve srovnání se standardem IFRS 16. Bylo zjištěno, že současná koncepce leasingů je velmi nedostačující. Tato koncepce umožňuje nájemci získat prostřednictvím operativního leasingu zdroj financování, který nemohou uživatelé účetních závěrek rozpoznat. Potřeba zavedení nového standardu byla nevyhnutelná. Celý vznik nového standardu byl velmi zdoluhavý a trval již od roku 2006. Projekt vytvoření standardu IFRS 16 byl nejdéle trvajícím projektem, což svědčí i o náročnosti celého problému. Je projektem, který vyzval k účasti také širokou odbornou veřejnost. V roce 2016 vyšla konečná podoba nového standardu IFRS 16.

Mezi hlavní přínosy nového standardu IFRS 16 jsou jasná pravidla pro určení, jestli smlouva skutečně obsahuje leasing. Určitým přínosem může být i to, že nájemce nemusí aplikovat standard IFRS 16 na krátkodobé leasingy a leasingy aktiv s nevýznamnou hodnotou. Mezi nedostatky však můžeme zařadit možnost obcházení cíle standardu opakovaným uzavíráním krátkodobých smluv.

Smyslem standardu IFRS 16 je zrušení operativních leasingů a vykazování všech typů leasingů v účetnictví, což přispívá ke zvýšení vypovídací schopnosti jednotlivých účetních závěrek. Hlavní změny čekají na nájemce. U pronajímatelů jsou zachovány požadavky na rozlišování mezi finančním a operativním leasingem, a tudíž, u každého leasingu uplatňují jiný model vykazování. Z tohoto důvodu, ale také z důvodu obsáhlosti problému, byla práce zaměřena na analýzu dopadů do výkazů na straně nájemce. V rámci této kapitoly byly vysloveny predikce předpokládaného dopadu změny předpisů a následné vyhodnocení těchto předpokladů v rámci existující společnosti.

Je jisté, že změna předpisů ovlivní mnoho společností. Předpokládané dopady zavedení nového standardu na účetní výkazy byly potvrzeny. V souvislosti se standardem IFRS 16 dochází k vykázání aktiva a závazku, což povede ke zvýšení hodnoty celkových aktiv i závazků. Tato změna povede ke změně klíčových ukazatelů finanční analýzy. V této souvislosti zůstává otázkou, zda tyto dopady v konečném důsledku neovlivní negativně poptávku po leasingu, který se může stát pro mnohé společnosti neatraktivní. V některých případech se může stát, že pro společnost bude výhodnější pořídit aktivum např. na úvěr, než si toto aktivum pronajímat.

Zejména pro větší společnosti bude zavedení standardu IFRS 16 znamenat vyšší nároky na účetní systém, tedy i vyšší náklady. Mnoho společností vyslovuje myšlenku, zda náklady na přechod na nový standard nepřevýší jeho přínosy.

V rámci praktické části byla provedena analýza poměrových ukazatelů a modelů finanční analýzy. Byl proveden simulovaný dopad standardu IFRS 16 na výkaz o finanční pozici a výkaz úplného výsledku z důvodu získání dat potřebných pro výpočet klíčových finančních ukazatelů a indexů finanční analýzy. Vše bylo provedeno v rámci existující telekomunikační společnosti Shamob, a. s., která své výkazy sestavuje v souladu s IFRS.

V každé části byly sestaveny předpokládané dopady změny koncepce standardu a následné srovnání. Při porovnání výsledků lze konstatovat, že prognózy se zpravidla vždy potvrdily. Došlo ke změně hodnoty aktiv, hodnoty závazků, úroků, odpisů i dalších a především došlo ke změně ukazatelů finanční analýzy i přesto, že hodnota vykazovaného operativního leasingu nebyla příliš vysoká.

Největšího zhoršení dosáhli ukazatele zadluženosti. Došlo k poklesu úrokového krytí. V souladu s předpokladem došlo také ke snížení Altmanova Z-skóre i indexu IN05, kde byl rozdíl větší právě z důvodu, že je tento index více navázán na výsledkové položky.

Z provedené analýzy vyplývá, že dopad zavedení nového standardu IFRS 16 nebude mít pozitivní vliv. Zejména u společností vykazujících mnohem větší objem operativních leasingů bude tato změna daleko více znatelná. Je však důležité si uvědomit, že jde zejména o nápravu současného stavu dosud nedostatečně vykazovaných údajů. Pozitivního efektu se dočkají společnosti, které nevyužívají velké množství operativních leasingů. Ty přestanou být znevýhodňovány. Hlavním a velmi důležitým přínosem je

získání srovnatelných informací, které neskrývají závazky a majetek společnosti mimo účetní výkazy.

Závěrem je tedy potvrzení předpokladů z materiálů IASB o dopadu nového standardu i tvrzení obsažené v dalších zkoumaných materiálech.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

- [1] DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. Aktualiz. a rozš. vyd., 4. vyd. Brno: BizBooks, 2014. 327 s. ISBN 978-80-265-0149-7.
- [2] HINKE, Jana. *IAS/IFRS a vykazání finanční pozice podniku*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2013. 142 s. ISBN 978-80-87197-65-3.
- [3] JÍLEK, Josef a Jitka SVOBODOVÁ. *Účetnictví podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví 2013*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 448 s. ISBN 978-80-247-4710-1.
- [4] JONES JOH MICHAEL. *Creative accounting, fraud and international accounting scandals*. Chichester: John Wiley & Sons, 2010. ISBN 1119978629.
- [5] KERSTING, Norbert a Angelika VETTER. *Reforming Local Government in Europe: Closing the Gap between Democracy and Efficiency*. Springer Science & Business Media, 2013. 349 s. ISBN 3663112586.
- [6] KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 236 s. ISBN 978-80-247-4456-8.
- [7] PASEKOVÁ, Marie a Jiří STROUHAL. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) v praktických aplikacích: studijní pomůcka pro distanční studium*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2012. 206 s. ISBN 978-80-7454-151-3.
- [8] TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 6. přeprac. a aktualiz. vyd. / . Praha: Leges, 2010. 301 s. ISBN 978-80-87212-60-8.
- [9] VALOUCH, Petr. *Leasing v praxi: praktický průvodce*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 116 s. ISBN 978-80-247-4081-2.

Články v odborném časopisu

- [10] DVOŘÁKOVÁ, Dana. IFRS 16 Leasingy. *Český finanční a účetní časopis*. 2016, roč. 11, č. 4, s. 83-97. ISSN 1802-2200.

- [11] KRUPOVÁ, Lenka. Rozhovor s doc. Ing. Lenkou Krupovou, Ph. D.: MEZINÁRODNÍ STANDARDY ÚČETNÍHO VÝKAZNICTVÍ. *Účetnictví v praxi*. 2014, č. 7-8. ISSN ISSN 1211-7307.
- [12] KRUPOVÁ, Lenka, FABIÁN, Štefan. Účetní kavárna: *Dlouhodobý majetek podle IFRS – praktikum* [online]. c2011 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: [http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d29047v36246-dlouhodoby-majetek-podle-ifrs-praktikum/?search_query=\\$index=337](http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d29047v36246-dlouhodoby-majetek-podle-ifrs-praktikum/?search_query=$index=337)
- [13] LOJA, Radka; VOJÁČKOVÁ Helena. IAS 17 – Leasingy. *IFRS v praxi*. 2015, Dostupné z: http://www.du.cz/onicfrs/onb/-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EueQyFtLyEm78MvM8zS_GNqOvi1-aVIFkA/.

Elektronické dokumenty

- [14] Alliance Financing Group Ltd. Reasons to lease [online]. In: . 2011 [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: <http://www.alliancefinancing.com/index.php/leasing/reasons-to-lease>
- [15] Česká asociace pro finanční řízení. *Problematika zavádění standardů IFRS v českých poměrech* [online]. In: . 2011 [cit. 2016-06-14]. Dostupné z: http://news.cafin.cz/files/pdf_clanky/ifrs-pruzkum.pdf
- [16] Česká leasingová a finanční asociace. *Všeobecné podmínky leasingu movitých věcí* [online]. Dostupné z: <http://www.clfa.cz/index.php?textID=42>.
- [17] Deloitte Česká republika. *Accounting news 1603*. Účetní novinky. [online]. 2015. Dostupné z: <https://edu.deloitte.cz/cs/Content/Download/accounting-news-1603>.
- [18] Deloitte Česká republika. *Accounting news 1604*. Účetní novinky. [online]. 2016. Dostupné z: <https://edu.deloitte.cz/cs/Content/Download/accounting-news-1604> b
- [19] Deloitte Česká republika. *Summaries of International Financial Reporting Standards*. IAS 17 ITEMS NOT ADDED TO THE AGENDA [online]. 2013. [cit. 2016-09-11]. Dostupné z: <http://www.iasplus.com/en/projects/not-added/ias-17-not-added>, b
- [20] Deloitte Česká republika. *Summaries of International Financial Reporting Standards*. IAS 17 LEASES [online]. 2013. [cit. 2016-06-04] Dostupné z: <http://www.iasplus.com/standard/ias17.htm>, a

- [21] Deloitte Česká republika. *Summaries of International Financial Reporting Standards*. IFRS 16 [online]. 2016. Dostupné z: <http://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs-16>. a
- [22] Deloitte. *Use of IFRS by jurisdiction update* [online]. 2017. [cit. 2017-03-31]. Dostupné z: <https://www.iasplus.com/en/news/2017/03/ifrsf-jurisdiction-update>
- [23] Discussion Paper. *LEASES – Preliminary views*. [online]. 2009. [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Leases/DPMar09/Documents/DPLleasesPreliminaryViews.pdf>
- [24] EY [Ernst & Young], *Leases a summary of IFRS 16 and its effects* [online]. 2016. [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-leases-a-summary-of-ifrs-16-and-its-effects-may-2016/%24FILE/ey-leases-a-summary-of-ifrs-16-and-its-effects-may-2016.pdf>.
- [25] HONZÍKOVÁ, Klára. *Nový standard IFRS 16 Leasingy* [online]. 2016 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://www.fucik.cz/publikace/novy-standard-ifrs-16-leasingy/>
- [26] HRSTKA, Jaroslav. *Mobilní komunikace, každodenní součást našich životů*. [online]. 2011 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://netguru.cz/component/content/article?id=1696>
- [27] NIGRIN, Jiří. *Finanční leasing od 1. 1. 2015* [online]. 2014 [cit. 2016-06-09]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/financni-leasing-od-1-1-2015/>
- [28] PROCHÁZKA, David. *Regulace a mezinárodní harmonizace účetnictví*. [online]. 2014 [cit. 2016-06-05]. Dostupné z: <https://webhosting.vse.cz/prochazd/media/Materialy/VSE/1FU486/Regulace.pdf>

Zákony

- [29] Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-09-19].
- [30] Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2016-09-19].

- [31] Zákon č. 90/2012 Sb. ze dne 25. ledna 2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů. 22. 3. 2012, částka 34. ISSN 1211-1244. Dostupné na Portálu veřejné správy ČR.

Seznam zkratk

a. s.	akciová společnost
CF	peněžní toky
ČLFA	Česká leasingová a finanční asociace
ČPK	čistý pracovní kapitál
DM	dlouhodobý majetek
EAT	čistý zisk
EBIT	zisk před zdaněním a úroky
EBITDA	hrubý zisk
EBT	zisk po zdanění
ED	Exposure Draft
EU	Evropská Unie
FASB	Rada pro standardy finančního účetnictví
GSM	globální systém pro mobilní komunikaci
HDP	hrubý domácí produkt
IAS	Mezinárodní účetní standardy
IASB	Rada pro mezinárodní účetní standardy
IFRIC	interpretace ke standardům
IFRS	Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
NOZ	Nový občanský zákoník
RED	Revised Exposure Draft
ROA	rentabilita aktiv
ROE	rentabilita vlastního kapitálu
SMEs	malé a střední podniky
US GAAP	americké národní účetní standardy
VK	vlastní kapitál
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZOK	Zákon o obchodních korporacích

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 21. 4. 2017

.....
Bc. Šárka Samková

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Výkaz finanční pozice společnosti Shamob, a. s.

Příloha č. 2 – Výkaz úplného výsledku společnosti Shamob, a. s.